

በክርስቶስ ነጻ ነን!

ገላትያ የነጻነታችን ሰነድ

በነቢዩ ኢሳይያስ

ራዕይ አሳታሚ
አዲስ አበባ 2001 ዓ.ም.

በክርስቶስ ነፃ ነን!

ገሳትያ የነዳነታችን ሰነድ

ሬዕይ አሳታሚ © 2001 ዓ.ም.

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው።

ያለ አሳታሚው ፈቃድ አባዝቶ ማሳተምም ሆነ የተወሰነን ክፍል በተለያዩ መንገዶች ማራባት በጥብቅ የተከሰሰ ነው። በማንኛውም መልኩ መረጃ ለመውሰድ ከተፈለገ የተወሰደው መረጃ ሥርዓቱን ጠብቆ ሲጠቀስ እንዲሁም በግርጌ ማሰታወሻ ሊመላከት ይገባዋል።

የመጀመሪያ እትም 2001 ዓ.ም

በዚህ መጽሐፍ ላይ የተጠቀሱት የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች የተቀዱት ኢንተርናሽናል መጽሐፍ ቅዱስ ማህበር በ1993 ዓ.ም. ካሳተመው አዲሱ መደበኛ ትርጉም እና አልፎ አልፎ የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማህበር ካሳተመው ክንባሩ (1954 ዓ.ም.) ትርጉም ላይ ነው።

ሬዕይ አሳታሚ
የፖ. ሳ. ቁ 2332
አዲስ አበባ

RP-24 3M

ሰዎች ስለዚህ መጽሐፍ ምን አሉ?

በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነት ለማግኘት በእምነት ብቻ ሳይሆን የሕግን ሥራ መጨመር አለብን ለሚሉና የእግዚአብሔርን ጸጋ ላጣጣሉ ሰዎች ጳውሎስ በገላትያ መልእክቱ የመለሰውን መልስ በተብራራና በቀላሉ ልንረዳው በምንችል መልኩ ይኼ መጽሐፍ ያስተምረናል። ብናነበውና ገንዘባችን ብናደርገው እኛንም እንዲህ ካለ ስህተት ይጠብቀናል።

ብሩ ሮበሌ

የመሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ሊቀ መንበር

የክርስትና መልእክት “በክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ” በእምነት መጻን መሆኑን ያልተረዱ ምእመናን በእምነት ከሚገኘው ጽድቅ ይልቅ በራስ ምግባር ላይ በመመርኮዝ በአምላካቸው ዘንድ ተቀባይነት ለማግኘት ብርቱ ድካም ውስጥ ይገባሉ። ተመልሰውም በራሳቸው ምግባር የመደገፍና በዚያ መታበይ ወጥመድ ውስጥ ይወድቃሉ።

ጸሐፊው “የክርስቶስን ሞትና ትንሣኤ” መልእክት ለእንባቢያን በማቅረብ በክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ የተገኘውን ነጻነት ለማሳየት ያደረጉትን ብርቱ ጥረት በማድነቅ ምእመናን መልእክቱን እንብበው በተገቢው የእምነት መንገድ ላይ እንዲደርሱ ከጊዜ ወለድ ልብ - ወለድ መንፈሳዊ መሳይ አለተምህሮዎች እንዲጠነቀቁ የገላትያ መጽሐፍ ማብራሪያ (ክሳሩ) እንደ ፋና እንዲሆንላችሁ አበረታታለሁ።

አያሌው ተስማ (ቄስ)

አዲስ አበባና እካባቢው ወንጌላዊት መካነ ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያን ፕሬዝዳንት

ሰምተን በእምነት የዳንበት ወንጌል በዘመን ተቆጥሮ በትውፊት ተቋጥሮ የተላሰፈ የሰው የጎይማናት ወግ ሳይሆን፤ እግዚአብሔር አብ በልጁ በክርስቶስ ግንኙነት ትምህርትና የመስቀል ሞት የገለጸው ንጹህ የማዳን የጸጋ ጎይል ነው! የዚህም መጽሐፍ ጥሪ ይህንኑ ዳግም ማሳሰብ ነው። መምህር ነቢዩ ሳውሉሳዊ የትምህርት ትኩረቱን በድጋሚ ያየሁበት የእረኞች (የመጋቢዎች) ተገቢ የጥሪ ድምጽ ነው፤ ስሙት!

ሰለሞን ጥላሁን
ደራሲና የነገረ መሰኮት መምህር

አበርክቶት

በእምነት የመጽደቅ ትምህርት በራሳችን ሰብአዊ ምግባር እንድናሰን በሚሉ ሕግ አክራሪ ወንድሞች መጣሰ የሰበትም፤ ሕግና ወንጌልም አይቀላቀል በማሰብ በደረሰበት ጽኑ መከራ በጽናት ምሳሌነቱን ላሳየን ሰተወደደው ወንድም ቄስ ኤርምያስ ገዛሽኝ ይህን ዘንድ የጸሐፊው በጎ ፈቃድ ነው።

ማውጫ

መቅደም.....	9
መግቢያ.....	10
1. የመጽሐፉ ታሪካዊ ዳራ.....	15
1.1 ጸሐፊው.....	15
1.2 የመልእክቱ ተደራሰቦች (ተቀባዮች).....	23
1.3 መልእክቱ የተጻፈበት ጊዜ.....	25
1.4 መልእክቱ የተጻፈበት ዐላማ.....	25
1.5 የመጽሐፉ ነገረ መለኮት.....	26
1.6 የገላትያ መልእክት ከሮሜ መልእክት ጋር ያለው ዝምድና.....	27
1.7 መልእክቱ ሲጻፍ ጸሐፊው የነበረበት ሁኔታ.....	29
1.8 በጳውሎስና በገላትያ አማኞች መካከል የነበረው ግንኙነት.....	30
1.9 የመጽሐፉ መሪ ጥቅስ.....	30
1.10 በገላትያ መልእክት ላይ ለምን ጥናት ማድረግ አስፈለገ? 31	30
2. የመልእክቱ መግቢያ.....	31
2.1. የጳውሎስ የሐዋርያነቱ ሥልጣን.....	31
2.3 የክርስቶስ የማዳኑ ኀይል.....	35
2.4 ወንጌል አንድ ብቻ ነው.....	38
2.6. የአይሁድ አድራጊዎች ትምህርት ለምን ወንጌል ተባለ? 41	38
2.7. እውነተኛ ወንጌል ምንድን ነው?.....	42
2.8. ልዩ ወንጌልን የመቀበል ውጤት.....	45
2.9 ልዩ ወንጌልን የሚሰብክ የተረገመ ነው.....	46
2.10. የጳውሎስ ጥሪ.....	48
2.11. በጳውሎስ የተሰበከው ወንጌል ምንጩ ሰው አይደለም.....	50
2.12. የጳውሎስ ቅድመ-ክርስትና ሕይወት.....	51
2.13. ጳውሎስ ለወንጌል መለየቱ.....	53
2.14. የመስወጡ ዓላማ (ግብ).....	55
2.15. የጳውሎስ ጉዞ ወደ ኢየሩሳሌም.....	58
3. በሐዋርያት ተቀባይነት ማግኘቱ.....	59

3.1. የወንጌልን እውነት መጠበቅ.....	
3.2. የሐዋርያዊ ሥልጣን እኩልነት.....	
3.3. የጳውሎስ ጴጥሮስን መቃወም.....	
3.4. ክርስቶስና ሕግ.....	
4. መንፈስ ቅዱስን የምንቀበለው በእምነት ነው.....	
5. የአብርሃም ልጅነት በእምነት ነው.....	
6. በሕግ ሥራ መጽደቅ መፈለግ ከርግማን በታች መሆን ነው..	
6.1 ሰው በሕግ ሥራ ሊጸድቅ አይችልም.....	
6.2 ክርስቶስ ከሕግ ርግማን ዋጀን.....	
6.3. የአብርሃም በረከት.....	
6.3 ሕጉና የተሰፋው ቃል.....	
6.4 የድነት ተስፋ የተሰጠው ከሕግ በፊት ነው.....	
6.5 ሕጉ ከተሰፋው ቃል አይበልጥም.....	
6.6. የተሰፋው ቃል በሕግ አልተሻረም.....	
6.7 የእግዚአብሔር ልጆች ነን.....	
7. በእምነት ወራሾች ነን.....	
7.1 ጳውሎስ ለገላትያውያን ያለው በጉ አስተሳሰብ.....	
7.2 የጳውሎስ የፍቅር ልመና.....	
7.3 የሐሰተኞች ፍለጋ.....	
7.4 የኦጋርና የሣራ ምሳሌ.....	
7.5 ከተሰፋ ቃል የተነሣ የሚመጣ ስደት.....	
8. በክርስቶስ ነፃ ወጥተናል.....	
9. ሕጉን በመንፈስ ቅዱስ መፈጸም ይቻላል.....	
10. በመንፈስ ቅዱስ ኀይል የሆነ የድል ሕይወት.....	
11. የሥጋ ሥራና የመንፈስ ፍሬ.....	
11.1 የሥጋ ሥራ.....	
12. የመንፈስ ፍሬ.....	
12.1 የአማኝን የልብ ሁኔታ የሚያመለክት ፍሬ.....	
12.2 የአማኞችን የእርስ በእርስ ግንኙነት የሚገልጥ የመንፈስ ፍሬ.....	
12.3 ለአማኝ የየእለት ኑሮ መመሪያ የሚሆን የመንፈስ ፍሬ.....	
140	
13. መንፈሳዊነትን በኑሮአችን ማሳየት.....	

13.1 የሌሎችን ሽክም መሸከም	144
13.2 መልካም ነገሮችን መከፋፈል	148
14. አዲስ ፍጥረት መሆን ከመገረዝ ይበልጣል	151
15. ሕግ አክራሪዎች	152
16. የክርስቶስ ኢየሱስ መስቀልና ሐዋርያው ጳውሎስ	153
17. በክርስቶስ አዲስ ፍጥረት መሆን	155
18. ሐዋርያዊ ቡራኬ (ሰላምና ምሕረት)	156
19. በጳውሎስ ላይ ያረፈው የመከራ ማጎተም	157
ዋቢ መጽሐፍት	159

መቅደም

ከጳውሎስ መልእክቶች በገላትያ መጽሐፍ ላይ ልዩ ትኩረት በመስጠት ሰፊ ጥናት እንዳደርግና በኋላም በመሐልገ በምእራብና በምሥራቅ አዲስ አበባ መሠረተ ክርስቶስ አጥቢያዎች ለተተኪ መሪዎች አገልጋዮችና ወጣቶች ካስተማርኩት በኋላ በዚህ መልኩ በመጽሐፍ እንዲወጣ ያነሳሳኝ ምክንያት አለ፤ ይህም ምክንያት ከጥቂት ዓመታቶች በፊት "ጽድቅ በእምነት ድነት በእጋ" ከሚለው የወንጌላውያን እምነት ውጪ በመውጣትና በራስ ምግባር በመደገፍ በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነት እንደሚገኝ የሚያምኑ እንዳንድ ወገኖች በእውነቱ ላይ በጠላትነት በመነሳት በዚህ እውነት የጸኑትን መከራ እንዲቀበሉ ምክንያት ሆኖአል። ሐዋርያት ያስተማሩት በኋላም የተሃድሶ መሪዎች መከራ በመቀበልና ዋጋ በመክፈል ያለተማሩትን የንጹሁን ጸጋ ወንጌል ባሕሪ ለአሁኑ ትውልድ በጥቂቱ ለማሳየትና ጠብቆ ለማኖር ይህ መጽሐፍ ሊጻፍ ችሏል።

መጽሐፉን በማንበብ ሙያዊ አስተያየታቸውንና ምክራቸውን ለላገሱኝ ለቄስ አያሌው ተሰማ፤ ለአቶ ሰለሞን ጥላሁን፤ ለአቶ ብሩ ሮበሌ፤ ለአቶ ዮናስ አስፋውና ለመጋቢ ጌቱ ጎይሌ ምስጋናዬን አቀርባለሁ። ሥራው ለሀትመት ቢበቃ ብዙዎችን ሊጠቅም እንደሚችል በማሰብ ሳበረታቱኝ ለመሐልና ለምእራብ አዲስ አበባ መሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች ምሥጋናዬ የላቀ ነው። እኔ ብዙውን ጊዜ የገባኝንና የተረዳሁትን በመጻፍ እንጂ ትኩረት ሰጥቼ በሥርዓተ ነጥብና በሆሄዎች ጉዳይ ላይ አልጨነቅም፤ ይህ ድካሜ ነው። አቶ ቴዎድሮስ በየገንግን ይህ መጽሐፍ እንዲህ ዓይነቱ ግድፈት እንዳይገኝበት ሥነ ጽሁፋዊ ውበቱ እንዲጠበቅና ለአንባቢያን የሚያደናቅፍ ነገር እንዳይኖረው ጊዜውን ሰጥቶ የአርተኦቱን ሥራ ሠርተአልና እግዚአብሔር ይባርክህ ልለው እወዳለሁ። በተለይም ረቂቁን በመተየብ ስተባበረችኝ ለውድ ባለቤቴ ሮማን (ሮል) ደምሴ እንዲሁም ለአቶ ብርሃኑ አስፋው ምስጋናዬ ከፍ ያለ ነው። ምናሴ ዘውዴ መጽሐፉ የተሸከመውን እውነት በሽፋን ስእሉ ላይ ለመግለጽ ያደረገውን ጥረት ላይ እግዚአብሔር የለገሰውን ጥበብ አስተውያለሁ። ስለዚህ እግዚአብሔር ያሳድግህ ልለው እወዳለሁ።

ጸሓፊው

መግቢያ፡-

የገላትያ መልእክት የዐርነታችን ሰነድ ነው፡-

ሁለተኛውን አጠናቀን ሶስተኛ ምዕት ጀምረናል። ዓለማችን በከፍተኛ እንዲሁም ፈጣን በሆነ የሰው ሂደት ማለብ ውስጥ ነች። እኛም ስለ ዓለማችን ያለን መረዳት በፍጥነት እየተቀየረ ነው። በሳይንስ በቴክኖሎጂ በፍልስፍናና በባህል ዙሪያ እየተካሄዱ ያሉ ሰውነቶች ሁሉን ነገር በጥርጣሬ እንድንመለከት ጥሪ የሚያቀርቡልን ሆነዋል። እውነት የሚባል ነገር አለ? ካለ እውነት ራሱ ምንድን ነው። የሚለውን ርእሰ ጉዳይ ጨምሮ በጥያቄ ውስጥ ያልገባ አንዳችም ነገር የለም ማለት ይቻላል። ለዚህ ነው ምሁራን ይህን ታሪካዊ ወቅት "ድህረ ዘመናዊ ዓለም" በሚል ስያሜ የሚጠሩት። በርግጥም ዓለማችን በትልቅ የሰው ሂደት ምናልባትም በማለብ ውስጥ ወድቃለች። በጥያቄና በጥርጣሬ ውስጥ ያልወደቀ አንዳችም ነገር የለም ማለት ይቻላል። ክርስቲያናዊ ስነ ምግባርም ሆነ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ነገረ መለኮት ከዚህ ትልቅ ነውጥ ሊተርፉ አልቻሉም። ሁሉ እየታመሰ ሁሉ እየተናወጠ ሁሉ እየተሸበረ ሁሉ እየራደና ሁሉ እየተበጠበጠ ነው።

የዓለም መልክ ይህን የሚመስል ከሆነ መጽሐፍ ቅዱሳዊ የሆነው ክርስቲያናዊው ንጽረት ዓለም ጸንቶ በመቆም ዘመን ተሻግሮ የሚሄደው እንዴት ይሆን? ክርስቲያኖች መሠረተ እምነታቸውንም ሆነ ምግባራዊ ፋይዳቸውን እጣብቂኝ ውስጥ ለመክተት ከተለያዩ አቅጣጫ የሚለከርባቸው እልቁ መሳፍርት የሌላቸውን ተግዳሮቶች የመመከት አቅም ከየት ሊያገኙ ይችላሉ? እነዚህና እነዚህን መሰል ፈተናዎች ለዘመነኛው ክርስትና የቀረቡ ሁነኛ ጥያቄዎች ናቸው።

በተለይ ይህ ነውጥና ቀውስ የክርስትናን መሠረተ እምነት በተመለከተ እዲስ አይደለም። የነበረገ ያለና ወደፊትም የሚኖር ነው። ተግዳሮቱም ደቂቃን በሚባሉት ክርስቲያናዊ አስተምህሮዎች ላይ ያነጣጠረ ሳይሆን እበይት የሚባሉትን ክርስቲያናዊ አስተምህሮዎች ዲላማ ያደረገ ነው። ትልቁ ሲናወጥ ትንሹ እንደሚደባይ ግን መዘንጋት የለበትም። እንግዲያው "መሠረቱ ከተናደገ ጻድቅ ምን

ማድረግ ይችላል?" (መዝ 11+3)። መሠረት በተናደበት ሁኔታ "ኢየሱስ ክርስቶስ ትናንት ዛሬም ለዘላለምም ያው ነው" (ዕብ 13+8) የሚለውን እውነት እንዴት መለበክ ይቻላል? ቤተ ክርስቲያን የማይለወጠውን የጌታችንንና የመድኅኒታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን ወንጌል ለዘመኑ ነዋሪ ለማቅረብ የዘመኑን እኩይ ትምህርት ገላልጣ በማሳየት መሠረቱን መልሳ የመገንባት ጎሳፊነት አለባት።

የመጽሐፍ ቅዱስ ቀዳማዊ መልእክት "ድነት" ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ምርጫ ስለ ድነት ጥሪ ስለ ዳግም ልደት ስለ ንስሐ ስለ ጽድቅ ስለ ማደግ ልጅነት ስለ መከበር የሚያስተምረው ትምህርት "ድነት" በሚለው መጽሐፍ ቅዱሳዊና ነገረ መለኮታዊ ቃል የሚጠቃለል ነው። ከአራት ዘፍጥረት ምእራፍ 3 እስከ ራእዩ የሐንሰ ምእራፍ 22 የምናነበው እግዚአብሔር በታሪክ ውስጥ ሕዝቡን ለማዳን ያካሄደውን ገድልና እውን ያደረገውን ፕሮግራም ነው። እግዚአብሔር እምላክ የድነትን ኪዳን ለሰው ልጆች የሰጠው የሰው ልጆች በጎጢአት በወደቁበት ቅጽበት ነበር (ዘፍ 3+15)። ነገር ግን የሰው ልጅ ሙሉ ለሙሉ በጎጢአት በመበላሸቱ እግዚአብሔርን ማወቅም ሆነ በጎጢአቱ የመጸጸት ዐቅም ዐጣ። ይህ ጣምራ ችግር እግዚአብሔር በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ አማካይነት ይፋ ያደረገውን ወጅእዊ ኪዳን በምስጋና እንዳይቀበል አደረገው።

የሰው ልጆች ሙሉ ለሙሉ በጎጢአት በመበላሸታቸው የእምላክን ወጅእዊ ግልጠት እንዳይቀበሉ ብቻ ሳይሆን የተቀበሉትንም በእውነት ወንጌል ጸንተው እንዳይኖሩ እክል ፈጥሮባቸዋል። ለዚህ እውነት ጥሩ ማሳያ የሚሆኑት የገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ናቸው። ሐዋርያው ጳውሎስ በደቡብ ገላትያ (ጳስድያት እንጸክያት ኢቆንዮንገልስጥራንና ደርቤን) ወንጌል ሰብኮ ቤተ ክርስቲያናት መቆርቆር የጀመሩት በመጀመሪያው የሐዋርያው የወንጌል ጉዞ ወቅት ሲሆን (ሐዋ 13 - 14) ይህን የወንጌል ጉዞ አጠናቆ ወደ ኢየሩሳሌም ሲመለስ ከይሁዲ እምነት ወደ ክርስትና ገባን የሚሉ አንዳንድ ሰዎች ለጋ በሆነችው የገላትያ ቤተ ክርስቲያን እጅግ አደገኛ ትምህርት ማስተማር ጀመሩ። ሐዋርያው ሁለተኛውን የወንጌል ጉዞውን ከመጀመሩና (ሐዋ 15+36-18+23) የኢየሩሳሌም ጉባኤ ከመካሄዱ በፊት (ሐዋ 15)፤ ለእነዚህ አብያተ ክርስቲያናት የማቅኝ

ደብዳቤ ላከ። ይህም የገላትያ መልእክት ነው። ገላትያውያን ይህ መልእክት በደረሰባቸው ጊዜ ምን እንደ ተሰማቸው መልእክቱንም በምን አይነት መንፈስ እንደ ተቀበሉት መልእክቱ በእነዚህ ክርስቲያኖች ሕይወት ውስጥ ምን ለውጥ እንዳምጣ በውል አናውቅም፤ አልተጻፈልንምና።

ሐዋርያው ጳውሎስ በገላትያ 1፥6-9 ላይ "ልዩ ወንጌል" የሚሰውን ገሰጸ የሚጠቀመው በደቂቃን አስተምህሮዎች ላይ የሚነሡትን ልዩነቶች ለማመልከት ሳይሆን (ሮሜ 14፥1-8) ወይም በይዘት እንድሆነው በአቀራረብ ወይም በቅርጽ የሚለያዩትን አስተምህሮዎች ለማመልከት ሳይሆን በይዘቱ ፍጹም ባይተዋር የሆነውን ትምህርት ለማሳየት ነው። ልዩነቱ ሐዋርያው "ከጌታ ኢየሱስ ተቀበልኩት" በሚለው ትምህርትና "ልዩ ወንጌል" ብሎ በሚጠራው መካከል ያለ ትልቅ ልዩነት ነው። ለዚህም ነበር ሐዋርያው ይህን ልዩ ወንጌል የሚሰብኩትን ሰባዚያን "የተረገሙ ይሁኑ" ሲል በቁጣ የሚናገረው። ይህ "የተረገሙ ይሁኑ" የሚለው ንግግር ቃለ እግዚአብሔርን አስታኮ ኑፋቱን መስበከም ሆነ ማመን ዕጣ ፈንታው ዘላለማዊ ርግግን መሆኑን አመልካች ነው።

እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን የሰጣት ወንጌል በመናፍቃን አስተምህሮ ጥቃት የተሰነዘረበት ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ስማይ ባረገ ማግስት ነው። ጳውሎስ ስለ "ልዩ ወንጌል" ማስጠንቀቅ የጀመረው በ55 ዓም ገደማ ነበር፤ ይህ ማለት ከክርስቶስ ትንሣኤና እርገት 20 ወይም 25 ዓመት በኋላ ማለት ነው። ሐዋርያው የገላትያ ክርስቲያኖች ወደ ልዩ ወንጌል "ፈጥነው" የመሄዳቸው ጉዳይ "አስደንቆታል" (ገላ 1፥6-8)። እነዚህም የሐሰት መምህራን የገላትያን ክርስቲያኖች በመሠረተ እምነታቸው ጸንተው እንዳይኖሩ "ሰላናወጧቸው" እንዲሁም "እንቅፋት" ስለ ሆኑባቸው በቁጣ ተሞልቶአል (ገላ 5፥7-12)። ገላትያውያንም ክርስቲያኖች በእነዚህ መናፍቃን ምክንያት "ከክርስቶስ ተለይታችሁ ከጸጋው ወንጌል ወድቃችኋል" በሚያሰብል አደገኛ ሁኔታ ውስጥ ነው ያሉት (ገላ 5፥4)።

የመናፍቃኑ ሰለባ የሆነችው የገላትያ ቤተ ክርስቲያን ብቻ ብትሆን ኖሮ ጉዳዩ እንብዛም ሳያስደንቅን ይችላል ነበር። ነገር ግን ይህ አይነቱ

ጉዳይ ኑፋቱ በበርካታ አብያተ ክርስቲያናት በጉልህ እንደታየ በርካታ የሐዲስ ኪዳን ምንባባት በግልጽ ያስተምራሉ። ሐዋርያው ጳውሎስ ለኤፌሶን ቤተ ክርስቲያን "እኔ ከሄድኩ በኋላ ለመንጋው የማይራፋ ጩካዎች ተኩላዎች እንዲገቡባችሁ ደቀ መዛሙርትንም ወደ ኋላቸው ይሰቡ ዘንድ ጠግግ ነገር የሚናገሩ ሰዎች በመካከላችሁ እንዲነሱ እኔ አውቃለሁ" ማለቱን ሉቃስ ዘግቦልናል (ሐዋ 20፥29-30)። እነዚህን መናፍቃዊ እንቅስቃሴዎች እጅግ አደገኛ ያደረጋቸው ወደ ክርስትያኑ ማኅበረሰብ ሾልከው በመግባት ውስጣዊ ችግር በማምጣታቸው ነው። ክርስቲያኖችን ከመንጋው በመነጠል የከፋታቸው አባሪና ተባባሪ ያደርጋሉ። በሮም በቆሮንቶስ በቆላሳይስ በተሰሉንቄ በፊልጵስዩስ በፊንቄ እንዲሁም አይሁዳውያን ክርስቲያኖች በተበተኑባቸው ስፍራዎች ሁሉ ይኸው ችግር እንደነበር ቀዳማይ ማስረጃችን የሆነው መጽሐፍ ቅዱስ እንዲሁም በዳጎርት (ሁለተኛ) ማስረጃነት የምንጠቅሳቸው የታሪክ ሰነዶች በግልጽ ይናገራሉ። ነገረ መለኮታውያን "የነገረ መለኮት ታሪክ የመናፍቃን ታሪክ ነው" የሚሉበት እንጋፋው ምክንያት ክርስቲያናዊው ነገረ መለኮት አሁን ባለበት ይዘት አምሮና ደምቆ መታየት የቻለው ቤተ ክርስቲያን በፍትሄያው ውስጥ የጠሰለ ነገረ መለኮት እንዲኖራት እገዛ በማድረግ ነው። ይህ ሐቅ በየትኛውም ዘመን ያለው ቤተ ክርስቲያናዊ አስተዳደር "ሕይወት የሚገኝበት ትምህርት ደግሞ ሊመክር ተቃዋሚዎችንም ሊወቅስ ይችላል ዘንድ፤ እንደ ተግረው ቢታመን ቃል ይጽና" (ቲቶ 1፥9) በሚለው ትእዛዝ የጸና ነው።

የእነዚህ መናፍቃን ኢርቱኦ አስተምህሮ ከፍተኛ ጥፋት ያስከተለበት ለቢይ ምክንያት በወቅቱ 27ቱ የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት በአሁኑ መልክ ተጠርዘው በክርስቲያኑ ማኅበረሰብ እጅ መገኘት ያለመቻላቸው ነው። እነዚህ ቀኖናዊ የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት በአንድ ላይ ተጠርዘው በቤተ ክርስቲያን እጅ መግባታቸው ችግሩን ሙሉ ለሙሉ አስወግዶታል ማለት ግን አይቻልም። የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ከሐዲስ ኪዳን ቀኖና ከተጠናቀቀ በኋላ ለሐዋርያው የሚያታክቱ ልዩ ወንጌሎች ወደ ቤተ ክርስቲያን ሾልከው በመግባት ጥፋት እንዳደረሱ ያስተምራልና። ነገር ግን እነዚህ የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት

በክርስቲያኖች እጅ መግባታቸው ውሉና ሚዛኑ እንዳይጠፋ ትልቅ እዝ በማድረጋቸው የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን በየዘመናቱ የተነሡበትን ሞገደኛ ኑፋቂዎች በቃለ እግዚአብሔር ትምህርት እየፈተሽች ወግዱ እንድትላቸው ትልቅ መደላድል ፈጥረዋል።

ይህ እውነት ዛሬም ከእውነት ከቅንጣት ያነሰ አይደለም። እንዲያውም ከመቼውም ጊዜ በላይ በከፍተኛ ፍጥነት እያደገገ ቤተ ክርስቲያንን በአሳሳቢ ደረጃ ላይ የጣላት የመናፍቃን አስተምህሮ ነው። ለዚህም ነው በሁለተኛው ምእተ ዓመት ኖስቲሲዝም ለተባለው መናፍቃዊ ትምህርት ባላንጣ የነበረው ቀደምት የቤተ ክርስቲያን አባት ሔሬኔዎስ፤ "መናፍቃን መንፈቃቸውን በይፋ እያሳዩ ሳይሆን መንፈቁን እምነታቸውን በይፋ እይተናገሩ፤ የካዱትንም መንፈቅ በጌጠኛ ሽማ ሸፍነው ይመጣሉ" የሚለው። መናፍቃዊ ትምህርቶች ከራሱ ከእውነት ይልቅ እውነት መምሰላቸው አይነተኛ ባሕሪያቸው ነውና። ነገር ግን በርቀእ ሃይማኖትና በመናፍቃን መካከል ያለው ልዩነት ቁርጥ ያለ ነው። መናፍቃን ደግሞ በመለያው መስመር፤ ከፊል ብርሃን ከፊል ጨለማ በሆነው ስፍራ መካከል የሚገኙ ናቸው። መልካም የመምሰላቸውና እጅግ ውብ የመሆናቸውን ያህል እጅግ አደገኛ መሆናቸው ነው። ግማሽ እውነት ምን ጊዜም አደገኛ ነው።

ክርስትናን በምድር ላይ ካሉ ሃይማኖቶች ሁሉ ልዩ ከሚያደርጉት አይነተኛ ባህርያት መኻል አንዱና ዋነኛው፤ ድነት በክርስቶስ ኢየሱስ ቤዛዊ ሥራ በማመን የሚገኝ መለኮታዊ ጸጋ ነው የሚለው ትምህርቱ ነው። አሳዛኙ ሐቅ ግን ይህ ቀላልና ልዝብ የሆነ አምላክ ሠራሽ ትምህርት በየዘመናቱ ሲወሳሰበ፤ ሲወላከፍና መሰመር ሲሰት ይታያል። በአስራ ስድስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን በአውሮፓ የተነሡት የቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ መሪዎች ይህን መጽሐፍ ለትምህርታቸው ማእከል ያደርጉት እንደ ነበር ይነገራል። የገላትያ መጽሐፍ "የማርቲን ሉተር መጽሐፍ" እየተባለ የሚጠራበትም ምክንያት ይኸው ነው። ወንድማችን ነቢዩ ኢሳይያስ ለወንጌል ፍጹም ቀናሊ በሆነው ልቡ ድነት አንዳችም ነገር ሳይደመርበት፤ አንዳችም ነገር ሳይቀነስበት በእምነት የሚገኝ የእግዚአብሔር ጸጋ ሥራ ነው የሚለውን የወንጌላዊያን አብያተ ክርስትያናት መሠረተ እምነት ጠብቆ ለማቆየት፤ የአሁኑም ሆነ መፈው ትውልድ ይህን ሃቅ

የትምህርቱና የሰነ ምግባሩ ማእከል ያደርገው ዘንድ አዘጋጅቶ አቅርቦልናል። በርግጥ የገላትያ መልእክት የአርነታችን ሰነድ ነውና መጽሐፉን በጥምና እንድና ነበው፤ እንድንመረምረውና እያስተማርን እውነቱን እንድንጠብቀው በእግዚአብሔር ስም እለምናለሁ። መልካም ንባብ!!

ተስፋዬ ሮበሌ
ወርኅ ታኅሳስ 2001 ዓም
አዲስ አበባ፤ ኢትዮጵያ

1. የመጽሐፉ ታሪካዊ ጻፊ

1.1 ጸሓፊው፦

የገላትያ መልእክት ጸሓፊ ሐዋርያው ጳውሎስ መሆኑን የመልእክቱ የመጀመሪያው ምእራፍና ቁጥር ያመለክታል (ገላ1፥1)። በ19ኛው ምዕተ ዓመት ከተነሡ ጥቂት ምሁራን በስተቀር የመልእክቱ ጸሓፊ ጳውሎስ ነው የሚለውን ጉዳይ የተቃወመ ሰው የለም። በመሆኑም በዚህ ጉዳይ ላይ ከሌላ አቅጣጫ የተሰነዘረ ነገር የለም።¹

1.1.1 የመልእክቱ ጸሓፊ ሕይወቱ፤ ትምህርቱና አገልግሎቱ

¹ The NIV Study Bible Galatians pp 1779, Jondervan Bible Publisher Grand Rapids Michigan 49506 USA

ይደረግና የተማረውን በሙሉ እንዲጠብቅ ቃል ይገባል። ችሎታ ያላቸው ልጆችም ወደ ረቢዎች ትምህርት ቤት ገብተው ብዙ እውቀት ባላቸው ምሁራን እንዲማሩ ይደረግ ነበር። ከዚህ በተጨማሪ ሻማህ በመባል የሚታወቀውን የአይሁዶች የሃይማኖትን መግለጫ በቃላቸው ይወጡታል። ከመንፈሳዊ ሥልጠናዎች በተጨማሪ አይሁዶች ወንዶች ልጆቻቸውን በተወሰነ ደረጃ የሙያ ሥራ እንዲማሩ ያደርጋሉ። እንዲያውም አንድ ጥንታዊ የአይሁዶች አነገጋገር አለ፤ ይኸውም "ልጅህን ሥራ ካላስተማርህ የምታስረምረው ዝርፊያን ነው" የሚል ነው። ከዚህ በመነሳት አይሁዶች ልጆቻቸውን ሥራ ያስተምራሉ፤ ከሚያስተምሩአቸው የሙያ ሥራዎች ውስጥ ሁለቱ ድንኳን መስፋትና ንግድ ናቸው።

የአይሁድ ባህል የሥራን ክቡርነትና መልካምነት የሚያስተምር ነበር። ስለዚህ ልጆቻቸውን ገና ከጠዋቱ በገዛ እጆቻቸው እየሠሩ መኖርን ያስማምዷቸው ነበር። ሐዋርያው ጳውሎስ በኢየሱስ ክርስቶስ መሢህነት በማመን ተለውጦ ወደ ክርስትና እምነት ከመጣ በኋላ ድንኳን በመስፋት ራሱን ሌሎች ወገኖችንና አብያተ ክርስቲያናትን ይረዳ የነበረው ለዚህ ነበር (ሐዋ 18፥3)። በመልእክቶቹም ውስጥ ስለ ሥራ ክቡርነትና አስፈላጊነት የሰጣቸው ትምህርቶች እጅግ አስደናቂዎች ናቸው (1ተሰ 4፥10፤ 2ተሰ 3፥6-15)።

1.1.1.4 ሮማዊ ዜግነት

ሐዋርያው ጳውሎስ ቅድመ አያቶቹ ከአይሁዶች ጋር የተበተኑ ሳይሆኑ አይቀሩም። የጳውሎስ አባት ሮማዊ ዜግነት ነበረው። ሆኖም ይህን ዜግነት እንዴት አንዳገኘው አይታወቅም። በዘመኑ የሮም መንግሥት ለእርሱ ታማኝ የሆኑትንና የሚገዙለትን የበለጠ ታማኝ እንዲሆኑና እንዲገዙለት ያደርግ የነበረው ሮማዊ ዜግነትን በመስጠት ነበር። ይህ ሮማዊ ዜግነት በብዛት የሚሰጣቸው ደግሞ በሮም የውትድርና አገልግሎት ክፍል አገልግለው አገልግሎታቸውን ለፈጸሙት ነበር። ጳውሎስ ሮማዊ ዜግነቱን ያገኘው ከአባቱ በመውረስ ሳይሆን አይቀርም። በዚህ ምክንያት የሮም ግዛት በሆኑት አገሮች በሙሉ ዜጋ ነበር። በተለይም የሮማ ዜግነት ያለው መሆኑ አንዳንድ

ጊዜ ሊፈጸምበት ከሚታቀደው ሕገ ወጥ ድርጊት ይከላከላለት ነበር (ሐዋ 16፥37-39፤22፥29)።

ጳውሎስ የሮማውያንን ወገን ባህል ጠንቅቆ ያውቅ ነበር። ይህ ደግሞ ለሮማውያን ወንጌልን አንዴት አድርጎ ማቅረብ አንዳለበት ስለ ጠቀመው በአብዛኛው የተከላቸው አብያተ ክርስቲያናት በሮማውያን ቅኝ ግዛት ሥር ነበሩ። ሐዋርያው ከሮማዊ ዜግነቱ በተጨማሪ የላቲን ቋንቋንም ይናገር እንደ ነበር ይገመታል። ይህ ሁኔታ በነገሥታና በአስዳዳሪዎች ፊት እንዲቀርብ ከማስቻሉም በላይ የወንጌልን ምስክርነት በድፍረት እንዲናገርና እነርሱም በአክብሮት እንዲያደምጡት ረድቶታል። በባህሉ መሠረት ጳውሎስን የሮማዊ ዜግነቱ በመስቀል ላይ ከመሞት አትርፎታል። ከዚህ የተነሳ የሞተው በሰይፍ ተሰይፎ አንደሆነ ይነገራል።

1.1.1.5 ትምህርት

በጥንት የአይሁድ ማህበረሰብ ዘንድ በሌላኛው የአገሪቱ ክፍል ይኖሩ የነበሩ አይሁዶች ልጆቻቸው ከፍተኛ ትምህርት እንዲከታተሉ ይልኳቸው የነበረው ወደ ኢየሩሳሌም ነበር። ከዚህ የተነሳ እንደ ማንኛውም አይሁዳዊ የቤተሰቡን መንፈሳዊ ፈለግ ለመከተል ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ። በዚያም ስመ ጥር ከነበረው የአይሁዶች የሕግ መምህር ገማልያል አግር ሥር በመሆን ሕግን ጠንቅቆ ተማረ (ሐዋ 22፥3)። ሐዋርያው ጳውሎስ ከአይሁዶች የሙያ ሥልጠናና መንፈሳዊ ትምህርት ውጪ የግሪኮችንም ትምህርት ጠንቅቆ እንደተማረ አንዳንድ የነገረ መለኮት ምሁራን ይናገራሉ። ስለዚህ እንደ ማስረጃ የሚያቀርቡት መልእክቶቹን የጻፈበትን የቋንቋ ይዘት ነው። ሐዋርያው መልእክቶቹን የጻፈበት የቋንቋ ይዘት ተራ ሳይሆን የምሁር ነው። ከዚህ በተጨማሪ በንግግሮቹ መካከል አንዳንድ ጊዜ ይጠቀምባቸው የነበሩ የግሪክ ፈላስፎችና ገጣሚዎች ሐሳብ ሌላ ማስረጃዎች ናቸው (ሐዋ 17፥ 28፤ ቲቶ 1፥12)። ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም የመጣው በልጅነቱ ስለ ነበረ ወደ ጦርሴስ ዩኒቨርሲቲ መግባቱ አይታወቅም። ነገር ግን ከተለወጠ በኋላ ጦርሴስ በቆየባቸው ፃመታት በዚያ ዩኒቨርሲቲ በመግባት ተምሮ ሊሆን ይችላል።

ጳውሎስ በብዙ የአስተምህሮና የአስተሳሰብ አድማሱ የፍልስፍና እሻራ እንደነበረበት መገንዘብ ይቻላል። በተለይ ከታወቁት የግሪካዊያን የፍልስፍና ትምህርት ቤቶች መካከል ከኢስጦኢኮች አስተሳሰብ ጋር የተቀራረበ አስተሳሰብ ይታይበታል። ይህ የጌታ ባሪያ ሰኢስጦኢኮች ፍልስፍና እንግዳ ባይሆንም፤ የኢስጦኢኮች አስተምህሮ ከክርስትና መሠረት እምነት ጋር በቀጥታ የሚቃረንና ሰፊ የሆነ የመሠረተ ሐሳብ ልዩነት እንዳለው ከመልእክቶቹ ውስጥ ማስተዋል ይቻላል።³ ከልዩነቶቹ መካከል አንዱ እግዚአብሔርን ከአመክንዮ ጋር ማቆራኘታቸውና ድነት ከራስ ብቃት የተነሳ የሚገኝ መሆኑን ማመናቸው ነው። ጳውሎስ ግን የኢስጦኢኮች ትምህርት ከክርስትና አስተምህሮ ጋር እንዴት እንደሚቃረን በጻፋቸው መልእክቶች ውስጥ አሳይቶአል።

1.1.1.6 ቤተ ክርስቲያንን ያሳድድ ነበር

ይህ ሰው እድሜው ከፍ ሲል፤ ሰተማረው ትምህርት ቀናሊ ስለ ነበረ ከካህናት አስቆች ሥልጣን በመቀበል ቤተ ክርስቲያንን ያሳድድ ጀመር (ሐዋ 22፥4፡26፥9-11)። ሉቃስ የመጀመሪያውን የቤተ ክርስቲያን ሰማእት የእስጢፋኖስን ታሪክ ሲተርክ፤ የሳውልን ስም ጠቅሶአል። በዚህ ወቅት ሳውል ጎልማሳ እንደነበር ተዘግቦአል። ይህም በሳልነቱንና ጥንካሬውን የሚያሳይ እንደሆነ ይገመታል። ከእስጢፋኖስ ሞት በኋላም ቤተ ክርስቲያንን ያሳድድ፤ ክርስቲያኖችንም በወህኒ ይወረውር ነበር (ሐዋ 8፥3)። ቅዱሳንንም በእግዚአብሔር ላይ የሰድብ ቃል እንዲናገሩ ያሳድዳቸው ነበር (ሐዋ 26፥11)። ከዚህም ከፋ ሥራው የተነሳም ስሙ በብዙ ቦታዎች ይታወቅ ነበር። በደማስቆ ይኖር የነበረው ሐናንያ ይህንን የሳውል ጉዳይ በክርስቲያኖች ላይ ያደርስ የነበረውን ሰቃይ ይሰማ ነበር (ሐዋ 9፥13-14)። ጳውሎስ በክርስቶስ በማመን የሕይወት ስውጥ ካገኘ በኋላ ቤተ ክርስቲያንን ያሳድድ የነበረበትን መንገድ ምንኛ ከፋና ገደብ ያሰፈ እንደ ነበር አስተውሎአል (ገላ 1፥13)። የሚገርመው ግን በዘመኑ በነበረው ሰደት ቤተ ክርስቲያን

³ የኢስጦኢኮች ፍልስፍና ሰው ሙሉ በሙሉ በራሱ እቅድና እመሰክት እንዲተግመንና በግናቸውም ሁኔታ ውስጥ የበላይነት ሰሜት እንዲኖረው የሚያደርግ ትምህርት ነው።

የክርስቶስን የማዳን ወንጌል ከማሰራጨት ሰአፍታ እንኳ ወደ ኋላ እንድታፈገፍግ እላደረጋትም። ይልቁንም ከተገመተው በላይ ወንጌል በፍጥነት ሮጦአል (ሐዋ 8፥4-40)።

1.1.1.7 የጋብቻው ሁኔታ

ጳውሎስ ሚስት ያሰማግባቱ በ1ቆሮ 7፥8 ላይ በግልጽ ተመልክቶአል። ይሁን እንጂ በአይሁድ ማህበረሰብ ውስጥ ትልቅ ሹመትና ሥልጣን የነበረው ሰው ነበር (ሐዋ 7፥58፡9፥11 ገላ 1፥14I ፊል 3፥5)። ሰለዚህ ሰአይሁድ አስተዳዳሪዎች የሸንጎ እባል ሰመሆን ትዳር መያዝ አንዱ መመዘኛ ስለ ነበረ ምናልባትም በ20 ዓመቱ አካባቢ ሚስት ሳያገባ እንዳልቀረ አንዳንድ ምሁራንና የቤተክርስቲያን አበው ያስረዳሉ።⁴ ምንክልባትም ወደ ቆሮንቶስ መልእክቱን በጻፈ ጊዜ፤ "ላላገቡና ሚስቶቻቸው ለሞቱባቸው ቤቶች ግን እንዲህ እላለሁ፤ ሳያገቡ እንደ እኔ ቢኖሩ ለእነርሱ መልካም ነው" (1ቆሮ 7፥8) ሲል ሚስት የሞተችበት ሆኖ ያላገባ ሊሆን ይችላል።

1.1.1.8 አገልግሎት

ጳውሎስ በደማስቆ መንገድ ላይ ሕይወቱ በኢየሱስ ክርስቶስ ከተሰወጠ በኋላ፤ አገልግሎቱን ወዲያውኑ የጀመረው በደማስቆ ነበር። በዚያን ጊዜ ለሶስት ዓመታት ወደ ዐረብ አገር ሄዶ ነበር (ገላ 1፥17-18)። ምናልባትም ይህንን ጉዞ ያደረገው ደማስቆን ሳይሰቅ በፊት ማስትም ወደ ምኩራቦች እየሄደ ከመሰከረ በኋላ ሳይሆን እይቀርም (ሐዋ 9፥20-25)። ይህንን ጉዞ ያደረገበት ምክንያት ቀድሞ የነበረውን አስተሳሰብ በክርስቶስ ኢየሱስ ካገኘው እዲስ ብርሃን ጋር ለማስተካከል ጊዜ ስለ አሰፈሰው ሊሆን ይችላል። የደማስቆ ደቡባዊውና ምሥራቃዊው ክፍል እርሶሲዮስ የሚባል ንጉሥ ሥር

⁴ አንድ እይሁዳዊ 20 ዓመት እስኪሞላው ድረስ ያህዌ ይጠብቅዋል፤ ነገር ግን 20 ዓመት ሞላቶት ቤተ ሰብ ባይመሰርት ይረገግል፤ ያህዌም ጥሽቃውን ከእርሱ ላይ ያነሳል ተብሎ ስለሚታሰብ 20 ዓመት የሞላቸው ወንድ ወጣቶች ያገቡ ነበር። ስለዚህ ከእዚህ የአይሁድ ወገ በመነሳት ጠርጦሊያኖስ ዘርም፤ የገንስ አረፎትና ሌሎች የቤተ ክርስቲያን አበው ጳውሎስ ያገባ ሰው ነበር ሲል፤ ቀለሚንጦስ ዘርም ግን ጳውሎስ የትዳርን ታሪክ ፈጽሞ አያውቅም፤ አግብቶ ሲሆን ኖሮ በመልእክቶቹ ከተሞክረው በመነሳት የጋብቻ ችግሮችና መፍትሄያቸውን ባስረዳን ነበር፤ ነገር ግን እንዲህ ሲያደርግ አይታም ይላሉ።

የሚተዳደሩና ናባትያን በመባል የሚታወቁ የዐረብ ነገዶች ይኖሩ የነበረበት ሥፍራ ነበር (2ቆሮ 11፡31-33)። ጳውሎስ የሄደው ከደማቆ ብዙ ወደ ማይርቀው ወደ ሶርያ ምድረ በዳ አካባቢ ነበር። ጳውሎስ አይሁዳውያንን ጓደኞቹና አብረውት የሚሠሩ ሰዎች ኢየሱስን እንደ መሢህ አድርጎ በመቀበሉ እምነቱ በደማስቆ በሚኖሩ ሁሉ ስለ ተሰማ ቅራኔ ፈጥረውበት ነበር። የዚህ ምክንያቱ እነርሱ ለአይሁድ ሕግ ወግና ሥርዓት ይቀኑ ስለ ነበረ፤ ለራሱ ደህንነት ሲል ከተማይቱን ለቅቆ ለመውጣት ተገደደ (ሐዋ 9፡23-25)። በኢየሩሳሌም የሚኖሩ የኢየሱስ ክርስቶስ ደቀ መዛሙርት ደግሞ ክርስቲያኖችን ለማሳደስ እንዲመቸው ሲል ክርስቲያን ነኝ ብሎ ያስወራ ይመስላቸው ስለ ነበር፤ አላመኑትም ነበር። በርናባስ ግን ጓደኛው በመሆኑ ጳውሎስ መስወጡን ለደቀ መዛሙርቱ በማስረዳት እንዲቀበሉ አደረገ (ሐዋ 9፡26-27)።

የጳውሎስ ስብከት በተለይም ከግሪክ የመጡትን አይሁዳውያን (ሔለናውያን)⁵ ያሳምን ስለ ነበር፤ ብዙዎች ይቀበሉት ነበር። የተቀሩት አይሁዶች ግን ሊገሉት ይዝቱ ስለ ነበር፤ በኢየሩሳሌም የነበሩት ደቀ መዛሙርት ወደ ተወለደበት ከተማ ወደ ጦርሴስ ላኩት (ሐዋ 9፡28-30)። የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን ግን ባርናባስ አንጸኪያን እንዲጎበኝ ልከውት ስለ ነበር፤ በዚያ ያለውን የወንጌል ሥራ እንዲያግዝው ጳውሎስን ጠየቀው። ጳውሎስም ከባርናባስ ጋር ለአንድ ሙሉ ዓመት በአንጸኪያ በማስተማርና በመስበክ ለብዙ ሰዎች አገልግሎት ሰጠ፤ በአንጸኪያም አማኞች ለመጀመሪያ ጊዜ ክርስቲያን ተባሉ (ሐዋ 11፡22-26)። ጳውሎስ በአገልግሎቱ ዘመን ሶስት የወንጌል ጉዞዎችን አድርጎአል። በእነዚህ የወንጌል ጉዞዎቹ ወንጌልን በመስበክና አብያተ ክርስቲያናትን በመትከል ተልእኮውን እንደሚገባ

⁵ በአይሁዶች መካከል ሁለት በጣም የተለያዩ ክፍሎች ነበሩ። በምሥራቅ የተባተኑት አይሁዶች እብራውያን በመባል ይታወቁ ነበር፤ አነርሱም የአይሁድን እምነት አጥብቀው የሚይዙ ሲሆን ምክራብንም የሚጠቀሙት በእብራይስጥ ቋንቋ ነበር። የብሉይ ኪዳንም ባሕልና ሥርዓት አጠንክረው ይጠብቃሉ። ብዙዎች እብራውያን በኢየሩሳሌም ከተማ ሲኖሩ፤ አንዳንዶቹ ግን ከከተማው ውጪ በአካባቢው ይኖሩ ነበር። ሆኖም ብሉይ ኪዳንን በትክክል አንጠብቃለን ብለው የሚናገሩ ነበሩ። በምእራብ የሚኖሩ አይሁዶች ግን የግሪክውያንንና የሮማውያንን ባሕል ስለ ተቀበሉ "ሐለናውያን" በመባል ይጠሩ ነበር። የአይሁድ እምነታቸውን ቢከተሉም አስተሳሰባቸው ግን በጣም ሰፊ ነበር። ከእብራይስጥ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ይልቅ በግሪክ ቋንቋ በተጻፈው (በሰባ ሊቃናት ትርጉም) የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት መጠቀምን ይወቅ ነበር።

ተወጥቶአል። ያመኑትን ደቀ መዛሙርት በእግዚአብሔር ቃል እንዲጸኑ በዘመኑ የበኩሉን አስተዋጽኦ አድርጎአል። መከራ የሚቀበሉትን አጽናንቶአል። አብያተ ክርስቲያናትን በመጎብኘትና በቃሉ በማጽናት ውጤታማ ሥራዎችን ሰርቶአል። በአጠቃላይ በዘመኑ በኢየሱስ ክርስቶስ ሞት የተገኘውን ክርስትና ከማናቸውም ሐዋርያት ይልቅ አስፋፍቶአል። ከዚህ ተግባሩም የተነሳ ሳይሆን አይቀርም አክራሪ አይሁዳውያን በተቃውሞ ጳውሎስ ባይኖር ክርስትና አሁን የደረሰበት ደረጃ ላይ አይደርስም ነበር የሚሉት። ይሁን እንጂ ይህ የጌታ ባሪያ በዘመኑ ዓለምን በወንጌል ኀይል ያሰማ (በጎ ተጽእኖ ያመጣ) እውነተኛ አልጋይ መሆኑ ተመስክሮለታል።

1.2 የመልእክቱ ተደስያን (ተቀባዮች)

የገላትያ መልእክት ቀዳማይ ተደራስያንን (የመልእክቱን ተቀባዮች) ለማወቅ አስቀድመን ሁለት ጥያቄዎችን ማንሣት ተገቢ ይሆናል። ይህም፡- በዚያን ዘመን ገላትያ የተባለው አገር የትኛውን ነው? የመልእክቱስ ተቀባዮች የነበሩት የገላትያ አብያተ ክርስቲያናት የትኞቹና መቼ የተመሠረቱ ነበሩ? የሚለውን ነው። ከክርስቶስ ልደት በፊት በ3ኛው መቶ ዓመት ጉል ከሚባል ሰፍራ (ከአሁኑ ፈረንሣይ ማለት ነው) አንድ ኀይለኛ ጉሣ ተነስቶ ወደ ትንሿ እስያ በመሄድ ገላትያን መሠረተ። ገላትያ ማለት የጉል አገር ማለት ነው። ከዚያ በኋላ ሮማውያን በጉል የተመሠረተችውን ገላትያን ጨምሮ አያሌ ቦታዎችን አንድ ላይ በማድረግ ሰፊ ክፍላተ አገራትን መሠረቱ። ሮማውያን የመሠረቷቸውን ክፍላተ አገራት በሙሉ ሰሜንና ደቡብ ገላትያ በማለት ጠሯቸው። በመቀጠል በዚህ ጉዳይ ጥቂት መሠረታዊ ግንዛቤ እንድናገኝ ስለ ደቡብና ሰሜን ገላትያ አንሥተን እንመለከታለን።⁶

1.2.1 ደቡብ ገላትያ

⁶ R. Alan Cole *The Letter Of Paul To The Galatians An Introduction And Commentary*. Inter-Varsity Press 1944 P 18-20

ከሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ እንደምንረዳው ሐዋርያው ጳውሎስ ሦስት የወንጌል ሚሰዮናዊ ጉዞዎች አድርጓል። የመጀመሪያው በሐዋ 13፥14-28 የሚገኘው ሲሆን፤ ይህም ከ40-43 ዓ.ም እንደተከናወነ ይነገራል። ሁለተኛው ደግሞ በሐዋ 15፥39-18፥22 የሚገኘው ሲሆን ይህኛው ደግሞ ከ49-52 ዓ.ም ባለው ጊዜ የተከናወነ ነው። ሦስተኛው በሐዋ ሥራ 18፥22-21፥17 ላይ የምና ገኘው ሲሆን ከ52-53 ዓ.ም እንደ ተካሄደ ምሁራን ይስማማሉ። ከዚያ በኋላ ግን የምንመለከተው ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ሮም ያደረገውን ጉዞ ሲሆን ሐዋ 27፥1-28፥18 ዘመኑም ከ59-61 ዓ.ም ባለው ጊዜ ነው።

ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ደቡብ ገላትያ ተጉዞ አብያተ ክርስቲያናትን በወንጌል ስብከት የመሠረተው በመጀመሪያው ሐዋርያዊ ጉዞው እንደ ነበረ ከሐዋ 13፥14-28፤ 15፥36፤16፥15 ላይ መገንዘብ ይቻላል። ደቡብ ገላትያ የሚባሉትም አገሮች አንጾኪያ፣ ኢቆንዮን፣ ልስጥራና ደርቤ ናቸው።⁷

1.2.2 ሰሜን ገላትያ፡-

ሐዋርያው በሰሜን ገላትያ ሐዋርያዊ ጉዞ በማድረግና ወንጌል በመለበክ ቤተ ክርስቲያንን እንደ መሠረተ በግልጽ የሚናገር የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል የለም። መልእክቱ ለሰሜን ገላትያ ተጽፏል የሚለውን አመለካከት የሚቀበሉ ጥቂት ምሁራን ግን ከሐዋ 16፥6 ላይ "ጳውሎስና ባልደረቦቹ ቃሉን በእስያ አንዳይሰብኩ መንፈስ ቅዱስ ስለ ከለከላቸው በፍርግያና በገላትያ አልፈው ሄዱ" የሚለውን በመውሰድ መልእክቱ የተጻፈው ለሰሜን ገላትያ ነው የሚሉ አሉ።

በአሁኑ ጊዜ ግን በአብዛኛው ተቀባይነት ያለው አመለካከት መልእክቱ የተጻፈው ለደቡብ ገላትያ ነው የሚለው ነው። ይህን አመለካከት ከሚቀበሉት ምሁራናት ውስጥ አንዱ የሆኑት ሰር ዊልያም ራምሴይ እንዲህ ይላሉ፤ ሉቃስ በሐዋ 16፥6 ላይ "በፍርጊያና በገላትያ አገር አለፉ" ብሎ ሲጽፍ "አገር" የሚለው በግሪክ ቃል Chora (ኮራ) የሚል ሲሆን፤ የሚያሳየውም በጊዜው ለሮም

አውራጃ፣ ለእስያና ለገላትያ የተከፋፈለውን አገር በመሆኑ በሐዋ 16፥6 ላይ ያለው ክፍል የሚያመለክተው የተከፈለቸውን ፍርግያ በመሆኑ፤ ሙሉ ሰሜን ገላትያን አይወክልም ይላሉ።

ለለዚህ መንፈስ ቅዱስ ጳውሎስና ባልደረቦቹን ቃሉን በእስያ እንዳይሰብኩ የከለከላቸው በሰሜን ገላትያ ውስጥ ባለቸው ፍርግያ ባለፉ ጊዜ ነው። ከዚህ ሐሳብ ተነሥተን አንድ ድምዳሜ ላይ መድረስ እንችላለን። ይኸውም ጳውሎስና የወንጌል ሥራ ባልደረቦቹ በሰሜን ገላትያ እስያ ባለፉ ጊዜ መንፈስ ቅዱስ ስለ ከለከላቸው ጳውሎስ ወንጌልን ለብኩ በሰሜን ገላትያ ውስጥ ቤተ ክርስቲያንን እንዳልመሠረተ እንመለከታለን ። ስለዚህ መልእክቱ ለማን ተጻፈ? የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ በአሁኑ ጊዜ ጉልቶ እየወጣ ያለው አመለካከት ለደቡብ ገላትያ ተጻፈ የሚለው ሐሳብ ነው።⁸

1.3 መልእክቱ የተጻፈበት ጊዜ

የተጻፈትን ጊዜ በተመለከተ ሁለት ዐይነት አመለካከት አሉ። መልእክቱ ለሰሜን ገላትያ ተጻፈ የሚለውን አመለካከት ተቀባዮች ከ53-57 ዓ.ም ባለው ዓመት መካከል ጳውሎስ በኤፌሶን ወይም በመቄዶንያ ላለ ጽፎታል ሲሉ፤ በደቡብ ገላትያ ውስጥ ላሉ አብያተ ክርስቲያናት መልእክቱ ተጽፏል የሚለውን አመለካከት የሚቀበሉ ግን ከመጀመሪያው ሐዋርያዊ ጉዞ በኋላ ከኢየሩሳሌም ጉባኤ በፊት በሶርያ ውስጥ በምትገኘው በአንጾኪያ ላለ ጽፎታል ይላሉ። ከጊዜው እኳያ ግን አንዳንዶቹ ከ48-49 ባለው ዓመት ተጽፏል ሲሉ፤ ሌሎች ግን ከ51-53 ዓመት እንደ ተጻፈ ያምናሉ።

1.4 መልእክቱ የተጻፈበት ዐላማ፡-

በዚያን ዘመን ለመዳን በክርስቶስ ማመን ብቻ በቂ እንዳልሆነና የተለያዩ የብሉይ ኪዳን ሥርዐቶችን የግድ መጠበቅ አስፈላጊ እንደ ሆነ የሚያምኑ አይሁድ ክርስቲያኖች ነበሩ። እነዚህ ሰዎች አንድ ከአሁዛብ ወገን የሆነ (አረማዊ) ጥሩ ክርስቲያን ለመሆን ከፈለገ

⁷ ዝኒ ከግሁ

⁸ ዝኒ ከግሁ

አስቀድሞ ጥሩ አይሁዳዊ መሆን አለበት። ለገጠካተኛ መጽደቅ በኢየሱስ ክርስቶስ ማመን ብቻ በቂ አይደለም፤ ለመዳን ቢያንስ ቢያንስ የግዝረት ሥርዐት ሕግን መጠበቅ አለበት የሚል የሐሰት ትምህርት ያስተምሩ ነበር። በዚህ ትምህርታቸውም የገላትያ አብያተ ክርስቲያናትን እናውጠዋቸው ነበር። ከዚህም የተነሳ በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ይገኙ የነበሩ ክርስቲያኖች ሐዋርያው ጳውሎስ መጀመሪያ ከሰበካቸው የጸጋ ወንጌል ወደ ልዩ ወንጌል ፈቀቅ አሉ (ገላ 1፡6)። ስለዚህ የእግዚአብሔርን የጸጋ ወንጌል ከሕግ ጋር በመደባለቅ ወንጌል ያለውን የንፁህ ጸጋ መለኮት ባሕርይ እንዳያጣ ለመጠበቅና የገላትያ አብያተ ክርስቲያናትን አማኞች ወደ ቀድሞው ቦታቸው ለመመለስ ሐዋርያው ጳውሎስ ይህንን መልእክት ጻፈ። ይህንንም በመጽሐፉ ውስጥ ካሉ ሁለት ጥቅሶች መረዳት ይቻላል።

"የማታሰተውሉ የገላትያ ሰዎች ሆይ በዐይናችሁ ፊት ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ተሰቀለ ሆኖ ተሰሎ ነበር፤ ለእውነት እንዳትታዘዙ አዚያ ያደረገባችሁ ማን ነው" (ገላ 3፡1)

"ልጆቼ ሆይ ክርስቶስ በእናንተ እስኪሳል ድረስ ዳግመኛ ምጥ ይዞኛል" (ገላ 4፡19)

በተለይም በ4፡19 ላይ "ዳግመኛ" የሚለው ቃል መልእክቱ የተጻፈበትን ዋነኛ ዐላማ አመልካች ነው። መልእክቱ ከተጻፈበት ዐላማዎች ውስጥ አንዱ የገላትያን ክርስቲያኖች/አማኞች ወደ ክርስቶስ ዳግመኛ ለመመለስ ነው።

1.5 የመጽሐፉ ነገረ መለኮት

የመጽሐፉ ነገረ-መለኮት ሰው መጽደቅ የሚችለው ኢየሱስ ክርስቶስን በማመን በመሆኑ የሚቀደሰውም ውጫዊ ሥርዐትን በመፈጸም ሳይሆን በእግዚአብሔር ጸጋ-መለኮትና በመንፈስ ቅዱስ ንጹህ ነው የሚል ነው። ይህ መልእክት የሚያስፈልገው ቤተ ክርስቲያን ከ500 እስከ 1500 (ለአንድ ሺ) ዓመት በከንቱ ውዳሴ ውስጥ ወድቃ በነበረችበት ወቅት በእነማርቲን ሉተር እንቅስቃሴ ለተሐድሶ ምክንያት የሆነው ጽድቅ ክርስቶስን በማመን መቀደስም ሕግን

በመጠበቅ ሳይሆን በእግዚአብሔር ጸጋ መለኮትና በመንፈስ ቅዱስ ንጹህ መሆኑን ተንትኖ የሚያስረዳ መጽሐፍ በመሆኑ ነው።

ከዚህ አኳያ ዛሬም የገላትያ መልዕክት ትምህርት ቢሰጥበት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በብርቱ ለሚፈለገው የተሐድሶ ጥማት እግዚአብሔር ምላሽ ሊያደርገው ይችላል። በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ተሐድሶአውያኑ በዘመናቸው የነበረውን የሰሕተት ትምህርትና የሞራል ውድቀት ለመቃወም መሠረት ካደረጓቸው መጻሕፍት መኻል አንዱ የገላትያ መልእክት ነው። መጽሐፉ እውነተኛ መንፈሳዊ ሕይወትን ለማግኘት ሲባል የሚደረግን የሕግ አክራሪነት ዝንባሌ የሚያሳይ ነው።

1.6 የገላትያ መልእክት ከሮሜ መልእክት ጋር ያለው ዝምድና-

የገላትያ መልእክት በነገረ መለኮት ትምህርታዊ ባሕርይው በአብዛኛው ከሮሜ መልእክት ጋር ይመስላል። ሐዋርያው ጳውሎስ ሕግን አስመልክቶ በሁለቱም መልእክቶች ላይ የሚሰነ ዝራቸው ሐሳቦች እምብዛም የተራራቁ አይደሉም።

ሕግ በገላትያ መልእክት ውስጥ-

"ሕግን በመጠበቅ የሚተማመኑ ሁሉ ከርግግን በታች ናቸው፤ በሕግ መጽሐፍ የተጻፈውን ሁሉ የማያደርግ የተረገመ ነው ተብሎ ተጽፏል" (ገላ 3፡10)።

"ሕግ በእምነት ላይ የተመሠረተ አይደለም፤ ነገር ግን ሕግጋትን የሚፈጽም ሰው በእርሱ በሕይወት ይኖራል ተብሎ ተጽፏል" (ገላ 3፡12) ።

"ታዲያ ሕግ የተሰጠበት ምክንያት ምንድነው? ሕግ የተጨመረው ከመተላለፍ የተነሳ ተሰፋው ያመላከተው ዘር እስኪመጣ ድረስ ነበር፤

⁹ ሕግ በውስጡ የያዘው ተግባር የሰውን ገጠካተኝነትና ሕግ ተላላፊነትን በመገለጥ ወደ ብርሃን ግምገማት ነው። ሕጉ በራሱ አያደገም፤ ሊያደግ ወደሚችለው ወደ ክርስቶስ ገን ይመራል።

ሕግም የመጣው በመላእክት በኩል በአንድ መካከለኛ እጅ ነበር። ወይም... አብርሃም በእምነት የተሰፋ ቃል ያገኘው በቀጥታ እግዚአብሔር ተገልጦለት ነው። ሕግ ግን በመላእክት በኩል በመካከለኛ እጅ ለእስራኤል የተሰጠ ነው" (ገላ 3+19)።

"...ታዲያ ሕግ የእግዚአብሔርን የተሰፋ ቃል የሚቃወም ነው ... ከቶ አይደለም፤ ሕግ የተሰጠው ሕይወትን ለማስገኘት ቢሆን ኖሮ በእርግጥ ጽድቅ በሕግ በኩል በተገኘ ነበር (ገላ 3+21) ¹⁰።

"ይህ እምነት ከመምጣቱ በፊት በሕግ እማካይነት እስረኞች ሆነን እምነት እስኪገለጥ ድረስ ተዘግተብን ነበርን" (ገላ 3+23) ¹¹።

'እምነት ሳይመጣ ሲገለጥ ላለው እምነት ተዘግተን ከሕግ በታች እንጠበቅ ነበር። እንግዲህ በእምነት እንጸድቅ ዘንድ ሕግ ወደ ክርስቶስ የሚያመጣ ሞግዚት ሆኗል። እምነት ግን መጥቷል" (ገላ 3+25)።

ሕግ በሮሜ መልእክት ውስጥ-

"አፍም ሁሉ ይዘጋ ዘንድ ዓለምም ሁሉ ከእግዚአብሔር ፍርድ በታች ይሆን ዘንድ ሕግ የሚናገረው ሁሉ ከሕግ በታች ላሉት እንዲናገር እናውቃለን" (ሮሜ 3+19)።

"እንግዲህ ሕግን በእምነት እንሸራለን.. አይደለም፤ ሕግን እናጸናለን እንጂ" (ሮሜ 3+31) ።

"ነገር ግን ለማይሰራ፤ ኃጢአተኛውንም በሚያጸድቅ ለሚያምን ሰው እምነቱ ጽድቅ ሆኖ ይቆጠርለታል" (ሮሜ 4+5)።

"ሕጉ መቅሰፍትን ያደርጋልና" (ሮሜ 4+5)።

"በደልም እንዲበዛ ሕግ ጭምር ወደ ዓለም ገባ" (ሮሜ 5+20)።

¹⁰ ሕጉ ሰዎችን ሕይወት አያደርግም
¹¹ ሕግ ያለው ባህሪ ወደ እምነትና ወደ ክርስቶስ እውነት ግድረስ እንጂ በራሱ ለግባን በቂ ያለመሆኑን ለማሳየት ነው

በሮሜ 7+12 ላይ ደግሞ የሰው ንጢአተኝነት ሊያሟላው የማይችልውን የሕጉን ፍጹም ቅዱስነት ሲናገር እንዲህ ይላል "ሕጉ ቅዱስ ነው፤ ትዕዛዛቱም ቅድስትና ጸድቅ በጎም ናት" ይላል።

"ከሥጋ የተነሣ ሰለደከመ ለሕግ ያልተቻለውን እግዚአብሔር የገዛ ልጁን በኃጢአተኛ ሥጋ ምሳሌ በንጢአትም ምክንያት ልኮ አድርጓልና" (ሮሜ 8+3)።

የገላትያ መልእክት ይህንኑ የሮሜን መልእክት ሐሳብ ይጠብቃል። ነገር ግን የሚለይበት ዋና ነጥብ ክርስቶስ ከተገለጠ በኋላ አሁንም በክርስቶስ እምነት ላይ ሕግን በመደመር የእግዚአብሔርን መንግሥት መውረስ ይቻላል ለሚሉ ሐሰተኛ አሰተማሪዎች የተሰጠ ምላሽ በመሆኑ ነው። ¹²

1.7 መልእክቱ ሲጻፍ ጸሐፊው የነበረበት ሁኔታ-

1.7.1 በመደነቅ ውስጥ ነበር።

"በክርስቶስ ጸጋ እናንተን ከጠፊችሁ ከእርሱ ወደ ልዩ ወንጌል እንዲህ ፈጥኛችሁ እንዴት እንጻለፋችሁ እደነቃለሁ" (ገላ 1+6)።

የገላትያ ሰዎች ድነት ያገኙበትን ጸጋ ገሸሸ አድርገው በሕግ ወደሚገኝ ጽድቅ ዘወር ብለዋል፤ ከዚህ የተነሣ የማያስተውሉ በመሆናቸው ጸሐፊው የተገረመ፤ የተደነቀም ይመስላል።

1.7.2 ጭንቀትና ሐዘን ውስጥ ነበር።

"ከጠፊቱ የተለየ ሁኔታ እንጻላለን ለሁን ከእናንተ ጋር መሆን በፈለጉህ ነበር፤ ነገር ግን ምን ግድረግ እንደሚያስፈልግ ባለግወቱ ግራ ገብቶኝ ተጨንቄአለሁ" (ገላ 4+19-20)።

¹² በሮሜ መልእክት ላይ ሕግን ለመቃወም ያለው ክርክር በሕግ ጭንቀትና ለሰላሳነት ላይ ነው። ይሁን እንጂ ሰዎች ይህን ቅዱስ የሆነውን የእግዚአብሔር ሕግ ተላላፊ በክርስቶስ ቢያምኑ ግን በእግዚአብሔር ጸጋ መሰከት አራር ፍጹም ድነት ያገኛሉ።

ሐዋርያው በእርሱ በኩል በተሰበከው ወንጌል የገላትያ ሰዎች ክርስቶስን በማመናቸው ለእነርሱ ከፍተኛ ፍቅር ነበረው። ፍቅሩም ወደ ልዩ ወንጌል ፈጥነው በማለፋቸው እንዲጨነቅ አድርጎታል።

1.7.3 በፍርሃት ውስጥ ነበረ

"ምናልባት በከንቀ ለእናንተ ደክሟልሁ ብዬ እፈራላችኋለሁ" (ገላ 4፥11)።

1.8 በዳውሎስና በገላትያ አማኞች መካከል የነበረው ግንኙነት፡-

በገላትያ ውስጥ ይገኙ ለነበሩት አማኞች በመጀመሪያ ወንጌልን የሰበከላቸውና ወደ ጌታ ያመጣቸው ሐዋርያው ዳውሎስ ነበር። ስለዚህ ለእርሱ በወንጌል የተገኙ ፍሬዎቹ ነበሩ።

"በመጀመሪያ ወንጌልን በሰበከሁላችሁ ጊዜ ከሥጋ የተነሣ በሕመም እንደነበርሁ ታውቃላችሁ" (ገላ 4፥13)።

የገላትያ አማኞች ሐዋርያው ዳውሎስ ለመጀመሪያ ወንጌልን ሰብከ ወደ ጌታ ሰላመጣቸው፤ በእርሱና በእነርሱ መካከል ጥብቅ ትስስር ነበር። ሐዋርያው ለእነርሱ የተለየ ፍቅር ነበረው።

1.9 የመጽሐፉ መሪ ጥቅስ

የገላትያ መልእክት መሪ ሐሣብ ያረፈበት ጥቅስ ገላ 2፥16 ነው። "... ነገር ግን ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን እንዲጸድቅ እንጂ በሕግ ሥራ እንዳይሆን አውቀን፤ ሥጋ የለበሰ ሁሉ በሕግ ሥራ ስለማይጸድቅ እኛ ራሳችን በሕግ ሥራ ሳይሆን በኢየሱስ ክርስቶስ እምነት እንጸድቅ ዘንድ በክርስቶስ ኢየሱስ እምናል"።¹³

¹³ ይህ ጥቅስ ሦስት ጊዜ ሕግን በመጠበቅ መጽደቅ እንደማይቻል ሲያመለክት ሶስት ጊዜ ደግሞ ለመጽደቅ በክርስቶስ ግመን ፍጹም አስፈላጊ መሆኑን ይናገራል። ለዚህ ነው ብዙዎች የመጽሐፉ መሪ የሳብ ያረፈበት ጥቅስ እንደሆነ የሚስማሙት ለዚህ ነው።

1.10 በገላትያ መልእክት ላይ ለምን ጥናት ማድረግ አስፈለገ?

ሰለጎራችን ባሉ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ ከድነትና ከቅድስና ኑሮ አኳያ ጥርት ያለ መረዳት ባለመኖሩና ዐልፎ ዐልፎ የሕግ አክራሪነት ትምህርት ልምምድና አስተሳሰብ በመኖሩ ነው። በዚህ ነገራችን በገላትያ ይገኙ የነበሩ አብያተ ክርስቲያናትን መስለናል። ከዚህ የተነሣ የቅድስና ሕይወት የድነት ምክንያት ሳይሆን የመዳን ግብ መሆኑን ለማሳየት እንዲሁም መቀደስ ሕግን በመጠበቅ ሳይሆን በክርስቶስ በማመን በእግዚአብሔር ጸጋ መለኮትና በመንፈስ ቅዱስ ንጹህ መሆኑን ለማሳየት ተጽፏል።

2. የመልእክቱ መግቢያ 1፥1-9

2.1. የዳውሎስ የሐዋርያነቱ ሥልጣን (ገላ 1፥1-2)

በቤተ ክርስቲያን ታሪክ በመጀመሪያዎቹ ጊዜያቶች እግዚአብሔር የቤተ ክርስቲያን ተልእኮ ግብን ይመታ ዘንድ፤ እንዳንድ ሰዎችን ለልዩ ልዩ ተግባራት ጦርቶ ነበር። ከእነዚህ ውስጥ ሐዋርያት ይገኙበታል (ኤፌ 4፥11)። ሐዋርያ ማለት በሙሉ የውክልና ሥልጣን ለአንድ ተግባር መልእክተኛ ለመሆን የተላከ እምባሳደር ማለት ነው (1ቆሮ 1፥1)። ሐዋርያ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ለመናገር፤ ወንጌል ለመለበክ፤ ቤተ ክርስቲያን ለመመሥረትና የተመሠረቱትንም ለመጠበቅ ሥልጣን አለው (ማር 10፥1-4፥40)። ዳውሎስ በእግዚአብሔር እብ ሐዋርያ የሆነውም ለቤተ ክርስቲያን የተሰጣትን ተልእኮ ለመፈጸም ነው (1ጢሞ 1፥12)። ይህ ሐዋርያ በኢየሱስ ክርስቶስ ምድራዊ አገልግሎት ወቅት ሐዋርያ ተደረጎ እንዳልተሾመ ርግጥ ነው። በኋላ ግን ከሞት የተነሣውን ጌታ ኢየሱስን ክርስቶስን በማየቱ ሐዋርያ ተደርጎአል (ሐዋ 9፥1-18፤ 1ቆሮ 9፥11)።

ሐዋርያው በሌሎች መልእክቶቹ ላይ የሚጀምረው በሰላምታ ነው። በዚህ መልእክቱ መግቢያ ላይ ግን ስለ ሐዋርያነቱ የሥልጣን ምንጭ በመናገር ነው። ዳውሎስ የሐዋርያነቱን ሥልጣን በማስቀደም ሰላምታውን ያስከተለው የእርሱ የሐዋርያነት ሥልጣን ከዐሥራ

ሁለቱ ሐዋርያት ሥልጣን ያነሰ ነው፤ የጳውሎስ ሐዋርያነት በቀጥታ ከኢየሱስ ክርስቶስ ላይሆን በሰዎች አማካይነት የመጣ ነው የሚል ወሬ በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ ተናፍሶ ስለ ነበር ነው። ይህንን ሐሰተኛ ወሬ ያናፍሱ የነበሩት ከጴጥሮስና ከዮሐንስ ዘንድ ከኢየሩሳሌም መጣን ብለው በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ልዩ ወንጌል ይሰብኩ የነበሩት ሐሰተኛ አስተማሪዎች እንደሆኑ ይገመታል።

ታዲያ ሐዋርያው ለእነዚህ ሐሰተኛ አስተማሪዎች የሰጠው ምላሽ "በእግዚአብሔር አብ ሐዋርያ የሆነ እንጂ ከሰዎች ያልሆነ" የሚለውን ነው (ገላ 1:11)። በዚህ ቁጥር ላይ "ከሰዎች" የሚለው ቃል መልእክቱ በተጻፈበት የመጀመሪያ ቋንቋ ላይ አገልግሎትን ከሰዎች እጅ መቀበልን ሲያሳይ በሰዎች የሚለው ደግሞ ሹመቱ ከእግዚአብሔር የመጣ ሆኖ በሰዎች አማካይነት መሰጠቱን የሚያመለክት ቃል ነው።¹⁴

እነዚህ ሐሰተኛ መምህራን እንደሚሉት ግን የጳውሎስ ሐዋርያነት ከሰዎችም ሆነ በሰዎች አማካይነት አልመጣም። የእርሱ የሐዋርያነት ሥልጣን ሰዎች በምንም ዓይነት መልኩ እጃቸውን ሳያሰገቡ ወንጌልን ለመስበክ ቤተ ክርስቲያንን ለመመሥረት ወይም ለመትከልና የተመሠረቱትን ለመጠበቅ በቀጥታ ከአብና ከኢየሱስ ክርስቶስ የተሰጠው ነው።

ዛሬ እንደ ጳውሎስ ዓይነት ሐዋርያዊ ሥልጣን የለም። ይሁን እንጂ ይህ ዓይነቱ ሥልጣን ባይኖርም እንደ ክርስቶስ ኢየሱስ ደቀመዝሙርነታችን በምሥራቹ ወንጌል አማካይነት የእርሱን በጎነት ለዓለም ለመናገር (ለማወጅ) ተጠርተናል (1ኛጥ 2:9-10)። ጳውሎስ አገልግሎቱን ከማን እንደተቀበለው የጠራውም ማን እንደሆነ ያውቃል። እኛስ አገልግሎታችንን የተቀበልነው ከማን ነው? ከሰው ወይስ ከእግዚአብሔር? ስለ አገልግሎታችንና ተልእኳችን የጠራ መረዳት ሊኖረን ይገባል። ስለ ጸጋችንና ተልእኳችን የጠራ መረዳት በሌለበት በአገልግሎት ግብን መምታት የለም።

በመቀጠልም ሐዋርያው በቁጥር 2 ላይ "ከእኔም ጋር ያሉ ወንድሞች ሁሉ" ይላል። እነዚህ ወንድሞች መልእክቱን በመጻፍ ላይሆን በመላክ አብረውት ነበሩ። በዚህ ክፍል ውስጥ "አብረውኝም ካሉት ወንድሞች ሁሉ" ተብሎ መጠቀሱ ጳውሎስ በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ የገባውን "ልዩ ወንጌል" በመቃወም ረገድ የጻፈውን መልእክት የሚለማሙ መሆናቸውን ለመጥቀስ የተጠቀመበት እንደሆነ ይታሰባል። በክፍሉ ለማቸው ባይጠቀስም ምናልባት ጢሞቴዎስና ሲላስ ሊሆኑ ይችላሉ።

2.2. ሰላምታ (ገላ 1:3)

"ጸጋና ሰላም" በጥንት አይሁዶችና ግሪኮች ዘንድ የተለመደ ሰላምታ ነው። አይሁዶች ከሰዎች ጋር ሲገናኙ "ሻሎም" የሚለውን ቃል በመጠቀም ሰላምታ ሲለዋወጡ ግሪኮች ደግሞ "ካሪዝ" የሚለውን ይጠቀማሉ። "ጸጋና ሰላም" በጳውሎስ መልእክቶች ውስጥ አቀንቃኝና ተደጋጋሚ ቃላቶች ናቸው። "ጸጋ" ወይም በግሪኩ "ካሪዝ" ስለሚለው ቃል ሰፋና ጠበብ ስላለው ትርጓሜ ብንነጋገር በውስጡ የማይለካና ወሰን የሌለውን የእግዚአብሔርን የፍቅር ሐላብ የያዘ በመሆኑ በአንድ ትልቅ ጫካ ውስጥ ገብቶ እንደ መማሰን ይቆጠራል። ምናልባት ትርጓሜውን አጠር ባለ መልኩ ለመረዳት "ጸጋ" ማለት በጥረት ያልሆነ ከእግዚአብሔር እንዲሁ የተሰጠና የተለቀቀ መልካምነት ወይም በጎነት ልንለው እንችላለን።¹⁵

እግዚአብሔር መልካም ነው፤ መልካምነቱም በፍጥረቱ ውስጥ ተገልጧል። የእርሱ መልካምነት ሲገለጥ የመጨረሻ አድማሱ ልጁን አንዲያው በነፃ ለድነታችን መሰጠቱ ላይ ያነጣጠረ ነው። የዚህ ሁሉ መሠረት ደግሞ ጸጋው ነው። የእግዚአብሔር ጸጋ የጽድቃችንን የቅድስናችንን የአገልግሎታችንን የክብረታችን ብቃት ምንጭና መገኛ ነው። ይህ ደግሞ ለጳውሎስ የወንጌሉ እምብርት ስለሆነ በመልእክቶቹ መግቢያና መጨረሻ ላይ ተለይቶ አያውቅም። ስለዚህ በመልእክቶቹ መግቢያ ላይ "ጸጋ ይብዛላችሁ" ሲል በመልእክቱ

¹⁴ Bruce, FF *The Epistle to the Galatians, The New International Greek Testament Commentary* pp 67-68 Grand Rapids: W.M.B Eerdmans Publishing co. 1982

¹⁵ Kenneth L. Barker, John R. Kohlenberg, Jr. *The expositor's Bible Commentary* Abridged Edition New Testament Copyright 1994 by the Zondervan Corporation. Pp 708

መዝጊያ ላይ ደግሞ "ጸጋ ከእናንተ ጋር ይሁን" በማለት ያጠቃልላል። (ገላ 1፡31፡16+18)።

ሐዋርያው "ከጸጋ" በመቀጠል የሚያነሳው "ሰላምን" ነው። ሰላም የሚለው ቃል "ሻሎም" ከሚለው የእብራይስጥ ቃል የመጣ ሲሆን የሚያሳየውም ሙላትን ሁለንተናዊ ድኑትን (ዘፍ 43፡27) የውጭ ጦርነትና የውስጥ መታወክ የሌለበት ኑሮን ሞገስን ፍቅርን ምሕረትን እንዲሁም ፍትሕና ብልጽግናን ነው።¹⁶

ዓለም በሰው ውድቀት ምክንያት ስለተመሰቃቀለች ሰላም ያስፈልጋታል። ይህ ሰላም ደግሞ ሲገኝ የሚችለው ከእግዚአብሔር ጋር ትክክለኛ ግንኙነት ሲኖረን ወይም ከእርሱ ጋር ያለን ዝምድና ክርስቶስን በማመን በልጅነት ትክክል ሲሆን ብቻ ነው። ምን ጊዜም የሰላማችን ምንጩ የእግዚአብሔር ጸጋ ነው።

ኅጢአተኛ ሰው ሁል ጊዜ በነፍሱ ረብሻና የሕሊና ክስ አለበት። ነገር ግን በእግዚአብሔር ጸጋ ላይ ተመርኩዞ በእምነት የኅጢአቱን ይቅርታ ሲቀበል ከእግዚአብሔር ጋር ሰላምን ይመሠረታል። ሮሜ 5፡1 ላይ "እንግዲህ በእምነት ስለ ጸደቅን በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ከእግዚአብሔር ጋር ሰላም አለን" ይላል። ይህ በክርስቶስ ኢየሱስ የመስቀል ሞት አማካይነት የተመሠረተው ሰላም ከእግዚአብሔር ጋር ከሰዎች ጋር እንዲሁም ራሳችን ከራሳችን ጋር ለሚኖረን ግንኙነት የሰላም ምክንያት ነው። የእግዚአብሔር ሰላም በሰው ልብ (አእምሮ) ውስጥ የሚገኝ ጥሩ ለሜት ብቻ ሳይሆን በጸጋው ከሰው ልጆች ጋር በክርስቶስ ከመሠረተው እርቅ የሚፈልቅ ንፁህ ለማያዊ ምንጭ ነው። በክርስቶስ በማመን የጸደቀ ሰው በእርሱና በእግዚአብሔር መካከል ሰላም የኪዳን ምልክት በመሆን ቆሞለታል። ይህ ሰላም የአዲስ ግንኙነት ውጤትና በክርስቶስ ላመነ ሰው የፍርድ ማብቃት ምልክት ነው።¹⁷

ሐሳቡን ለማጠቃለል ያህል ሰላም የሚለው የእብራይስጥ ቃል በውስጡ አምላካዊ ጥበቃን ቁሳዊ ባርኮትንና ብልጽግናን የያዘ

¹⁶ ዝኒ ከግሁ

¹⁷ ዝኒ ከግሁ

ሲሆን በአዲስ ኪዳናዊ አጠቃቀሙ ደግሞ በክርስቶስ ሁሉን አቀፍ የማዳን ሥራ በተገኘው ድኑት ላይ ያተኩራል። እንዲህ ዓይነቱ ሰላም ከእግዚአብሔር ጽድቅና ፍቅር ጋር የተጉዳኝ የእርቅ ውጤት በመሆኑ ልብ ፈታሽ ነው።

2.3 የክርስቶስ የማዳኑ ንይል (ገላ 1፡4)

ሐዋርያው ጳውሎስ ከሰላምታው ጋር አያይዞ የሚያነሳው ሌላ ሃሳብ ቢኖር የኢየሱስ ክርስቶስን የመስቀል ሥራና የማዳን ንይል ነው። በቁጥር 4 ላይ "ከኑ ከሆነው ከአሁኑ ዓለም ያድነን ዘንድ እንደ አምላካችንና እንደ አባታችን ፈቃድ ስለ ኅጢአታችን ራሱን ሰጠ" ይላል። የጌታ ሞት በአባቱ ፈቃድ የሆነ ነው እንጂ በታሪክ አጋጣሚ የተከሰተ ክስተት አይደለም። ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደው በእግዚአብሔር ጊዜ እንደ ሆነ ሁሉ የሞተውም በእግዚአብሔር ጊዜ ነበር (ገላ 4፡4)። የኢየሱስ መወለዱም ሆነ ሞቱ በእግዚአብሔር ጊዜና ፈቃድ ውስጥ ነበር። የኢየሱስ አሟጧት የብሉይ ኪዳን ነቢያት እንደ ተነበዩት እርሱ ራሱም እንደተናገረው ነበር (መዝ 22፡1፡4 53፡1፡ሐ 3፡14-17)።

ሐዋርያው አሁን እያየነው ባለው ቁጥር ላይ "እንደ አምላካችንና እንደ አባታችን ፈቃድ" ካለ በኋላ "ስለ ኅጢአታችን ራሱን ሰጠ" ይላል። አብ ወልድ እንዲሞት ፈቀደ ወልድም በፈቃዱ ራሱን ሰጠ። የጌቱሴማኔው የጌታ የመክራ ወቅት ጸሎት የአብንና የወልድን ፈቃድ በማጣጣም ያቀርብልናል።¹⁸ "ጥቂት ወደ ፊት አልፍ ብሎ በፊቱ ወደቀና ሲጸልይ አባቱ ቢቻልህ ይህች ጽዋ ከእኔ ትለፍ ነገር ግን አንተ እንደምትወድ /እንደምትፈቅድ/ ይሁን እንጂ እኔ እንደምወድ /እንደምፈቅድ/ አይሁን አለሁ" (ማቴ 26፡39)

ኢየሱስ ክርስቶስ ለመስቀል ሞት ራሱን አላልፎ የሰጠው የአባቱ ፈቃድ ስለሆነ ነው (ዕብ 10፡5-10)። አብ ዓለምን ስለ ወደደ አንድያ ልጁን ሰጠ (ዮሐ 3፡16)። ወልድም አብን በመታዘዝ በመስቀል ላይ ሞተ (1ጢሞ 2፡6፤ ቴቶ 2፡14፤ 1ጴጥ 3፡18)። ስለዚህ የኢየሱስ

¹⁸ ያልታተመ የገላትያ መጽሐፍ ጥናት ቅስ ኢርሚያስ ገሳሽ፣ እንደሆነ ልብ ይሏል

* የአላፈው አጽንኦት

ክርስቶስ ሞት አብን የመታዘዝ የመጨረሻ ደረጃ ነው። ሐዋርያው በፊል 2፥8 ላይ "ለሞትም ይኸውም ለመስቀል ሞት የታዘዘ ሆነ" ይላል። እርሱ በታዛዥነቱ ፍጹምና ከፍተኛ ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ አብን በመታዘዝ ስለ ሰው ልጆች ንጢአት ራሱን ሰጠ። ማንም ለሚወደው ማድረግ የሚችለው የመጨረሻ ነገር ቢኖር ራሱን መስጠት ነው። ራሱን መስጠት የሌለበት ፍቅር ፍጹም አይደለም። እውነተኛ ፍቅር ራሱን ለሌሎች መቁረስ (ግድ መሰኘት) ያሰበት በመሆኑ ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ንጢአታችን ነፍሱን አሳልፎ ሰጠ (2ዮሐ 3፥16-17)።¹⁹ ጌታ ስለ ንጢአታችን የሰጠው ራሱን ነው (1ጢሞ 2፥6 ወይም 10፥45)። እርሱ ነፍሱን ስለ ንጢአታችን ቤዛ አድርጎ ሰጥቷል።

በዚህ ስጦታ ፊት በደሙ የተዋጀን ሕዝቦች የምንቆመው እንዴት ነው? በትዕቢትና በራስ ወዳድነት ወይስ በትህትናና በመስጠት? ጌታ ኢየሱስ በሰው ልጆች መካከል የዋህተ ሩህሩህ ገርና ታዛዥ የእግዚአብሔር በግ ሆኖ በመመላለስ በመጨረሻም ነፍሱን ስለ ሁላችን ቤዛ አድርጎ ሰጠ። እኛስ ሕይወታችንን ገንዘባችንን ጊዜያችንንና እውቀታችንን አንጠፍጥፈን ለእርሱ መስጠት ምን ያህል ገብቶን ይሆን? ምክንያቱም በነፍሱ ቤዛነት ድነናልና።²⁰

2.3.1. ጌታ ሕይወቱን የሰጠው ለምንድን ነው?

ምላሹን በቁጥር 4 ላይ እናገኘዋለን ጌታ ከሞተበት ምክንያቶች ውስጥ አንዱ "እኛን ከፋ ከሆነው ከዚህ ዓለም ለማዳን ነው"። ሐዋርያው "ከፋ ከሆነው ከአሁኑ ዓለም" የሚለው አባባሉ የራሱ የሆነ ታሪካዊ ዳራ ኣለው። የጥንት አይሁዳውያን ታሪክን በሁለት ዋና ዋና ዘመን ከፍሉ እንደነበር ምሁራን ይናገራሉ። ይኸውም የዚህ ዓለም መንግሥታት የነገሡበትንና ነገሠው የሚያልፋበትን ይህንን ዓለም

"የአሁኑ ዓለም" ሲሉት አግዚአብሔር ያለ ምንም ጣልቃ ገብነትና ተግዳሮት የሚገዛበትን ዓለም መጻኢው ዓለም ይሉት ነበር።²¹

"ከፋ ከሆነው ከአሁኑ ዓለም" የሚለው የጳውሎስ አባባል ከፋ ያልሆነ መጭ ጊዜ ወይም ዓለም እንዳለ ያሳያል። ከክርስቶስ የሥጋ ውልደት ሞትና ትንሣኤ አንሥቶ ከፋ የሆነው የአሁኑ ዓለምና ከፋ ያልሆነው መጻኢው ዓለም በጊዜ ድርብርቦሽ ላይ እንዳሉ በአዲስ ኪዳን ጸሓፊዎች ተገልጿል (ዕብ 2፥5፤6፥5)።

እነዚህ ሁለቱ ዓለማት ደግሞ እንደየባሕርያቸው ቀጣይ ናቸው። የአሁኑ ከፋ ዓለም በሌላ መልኩ በሲኦል ሲቀጥል የአሁኑ መዳን ደግሞ በመጻኢው ዓለም በከበረ መልኩ ይቀጥላል። የጌታችን የኢየሱስ የመስቀል ሞት እኛን ከሰይጣን የአገዛዝ ክልል አውጥቶ ሱዓላዊ ወደ ሆነው የእግዚአብሔር የአገዛዝ ክልል ውስጥ አስገብቶናል። መስቀሉም በሁለቱ ዓለማት መካከል ድንበር ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ለቆላስይስ አማኞች በጻፈላቸው መልእክቱ እግዚአብሔርን ለናመሰግንበት ከሚገባን ነገሮች ውስጥ አንዱ አሁን ከሚሠራው የጨለማው ንይል መዳናችን ነው። ቆላ 1፥13 ላይ "እርሱ ከጨለማው ግዛት ታደገን ወደሚወደው ልጅ መንግሥትም አሻገረን" ይላል።

እየተመለከትነው ባለው ክፍል ላይ "ከፋ ከሆነው ከአሁኑ ዓለም" በሚለው ሐረግ ውስጥ "ዓለም" የሚለው ቃል በግሪኩ (aion) የሚል ሲሆን ዘመንን አመልካች ቃል ነው። በአንዳንድ የእንግሊዝኛ ትርጉሞች ላይ "to rescue us from the present evil age" ይላሉ። ጥያቄው ግን "ዘመን እንዴት ከፋ ሊሆን ይችላል" የሚል ነው። ዘመን ከፋ ሊሆን የሚችለው ከሚሠራበት ማንነትና ከሚሠራበት ነገር የተነሣ ነው። ለምሳሌ በ2ጢሞ 3፥1 ላይ ሐዋርያው ጳውሎስ ጢሞቴዎስን ሲመክር "በመጨረሻው ቀን የሚያሰጩንት ዘመን እንዲመጣ ይህንን እውቅ" ይላል። በመቀጠልም ከቁጥር 2-5 ዘመኑን እስጨናቂ የሚያደርገው ነገር የሰዎች ባሕርይ እየከፋ መሄድ እንደ ሆነ ገልጾአል። ነገር ግን ነገሮች በመጨረሻው ፍርድ እልባት እስኪያገኙ ድረስ ሁኔታዎች እየባሉ ይሄዳሉ።

¹⁹ John F. Walvoord, Ray B. Zuck *The Bible Knowledge Commentary* (Vactor, Books Division of Sp Publications Inc 1984) P.590
²⁰ R. Alan Cole *The Epistle of Paul to the Galatians*. Tyndal New Testament Commentaries Grand Rapids: WM. 13 Eardmans Publishing Co. 1965 pp 71-72.

²¹ Stoot John R. *The Message of Galatians* Downers Grove, Ill Intervarsity Press 1960

ሰይጣን የዚህ ዓለም (ዘመን) ገዥ ነው (2ቆሮ 4+4)። እርሱ የዚህ ዘመን ገዥ ወይም አምላክ የተባለው በየዘመኑ ያለውን የዚህ ዓለም ሥርዐት አየመራ የሰዎችን አእምሮ ስለሚቆጣጠር ነው። ልብ ሊባል የሚገባው ነገር፣ በዚህ ጨለማ ዓለም ያለውን ሥርዓትና ከሰው ውድቀት ወዲህ በሰው አስተሳሰብ ውስጥ ያሉ ክፉና የተዛቡ አስተሳሰቦችን፣ አመለካከቶችንና ስሜቶችን በመጠቀም ለራሱ ዓላማ የሚሠራበት ማንነት እንዳለ ነው። ግቡም በዚህ ዓለም ውስጥ ባሉ የተለያዩ ነገሮች አማካይነት በሚገለጥ ክፉ ሥርዓት ሰዎችን ወደ ዘላለም ጥፋት መንዳት ነው።

ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ዘመንን ከሚሠራበት ማንነት፣ ከዚህ ክፉ ከሆነ ዓለም ሥርዐት ያድነን ዘንድ ሞተልን። የክርስቶስ ኢየሱስ የመስቀል ሞት ከጎጢአት የምንድንበት መንገድ ብቻ ሳይሆን፣ ከሰይጣንና እርሱ ከሚሠራበት ክፉ ከሆነ የዚህ ዓለም ሥርዐት የዳንበትና የምንድንበት ኃይል ነው። ደግሞም በክርስቶስ ሞት ክፉ ከሆነው ከዚህ ዓለም (ዘመን) መዳን ማለት በዚህ ዘመን በሰይጣን አስተሳሰብነት ከሚሠራው ሥራ ሁሉ መዳን ማለት ነው።

2.4 ወንጌል አንድ ብቻ ነው (ገላ 1+6-9)

የገላትያ አማኞች በወንጌል (በክርስቶስ አዳኝነት ብቻ) ካመኑ በኋላ፣ ብዙ ሳይቆዩ ወዲያውኑ ዘወር ያሉት ከአንድ ትምህርት ወደ ሌላ የተሻለ ትምህርት ሳይሆን ከራሱ ከእግዚአብሔር ወደ ሐሰት ትምህርት ነው።²² ሐዋርያው የገላትያን አማኞች ከእውነተኛው የጸጋ ወንጌል ወደ ልዩ ወንጌል ፈጥነው በማለፋቸው የተሰማውን ሐዘን የተቀላቀለበት መገረም ሲናገር፤ "በክርስቶስ ጸጋ እናንተን ከጠራችሁ ከእርሱ ወደ ልዩ ወንጌል እንዲህ ፈጥናችሁ እንዴት እንዳለፋችሁ እደነቃለሁ" (ገላ 1+6) ይላል።

²² ኤሚኒየስ ዝዝኝ (ቄስ) ያልታተመ የገላትያ መልእክት ጥናት

የገላትያን አማኞች "በክርስቶስ ጸጋ" ወደ ራሱ የጠራቸው እግዚአብሔር ነው። ይህ ጥሪ የእስራኤል ሕዝብ ከግብፅ ወደ ከንዓን እንዲገባ የተደረገለት ጥሪ ዐይነት ሳይሆን፣ ከሰማይ ወደ ሰማይ የሆነ አዲስ ኪዳናዊ ጥሪ ነው (ዕብ 3+1)። ጥሪው ፈጣሪ ለፍጡር ካስተላለፋቸው ጥሪዎች በሙሉ ከፍተኛውና የመጨረሻው ክቡር ጥሪ ነው። የዚህ መልእክት ጸሓፊ ለተሰሎንቄ ሰዎች በጻፈው መልዕክቱ፣ ይህ ጥሪ የክርስቶስን ክብር ለመካፈል የተደረገ ጥሪ እንደሆነ ሲናገር፤ "ስለዚህም የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ክብር ለማግኘት በወንጌላችን ጠራችሁ" ይላል (2ተሰ 2+14)። ልብ እንበል፤ ከእኛ ይልቅ እግዚአብሔርን አጅግ ተጠግተው የሚያገለግሉ የተለያዩ ማዕረግና ክብር ያላቸው ቅዱሳን መላእክት በሰማይ አሉ። ነገር ግን አንዳቸውም ከእግዚአብሔር ጋር በልጁ ወደ ተገኘው ኅብረት አልተጠሩም። የክርስቶስም ክብር ተካፋይ አልሆኑም። እኛ ግን በክርስቶስ ኢየሱስ ሞት ወደ ተመሠረተው ቤተሰብና ኅብረት እርሱን በማመን ገብተናል። ወደ ልጁ ኅብረት መግባት ማለት፣ ልጅ ከአባቱ ጋር በሚኖርበት ቅርበትና አንድነት መኖር ማለት ነው። አንግዲህ የገላትያ አማኞች የደረሳቸው ጥሪ ይኸ ነው። እነርሱ ግን ፈጥነው የሄዱት በክርስቶስ ጸጋ እነርሱን ከጠራቸው ከእግዚአብሔር ወደ ልዩ ትምህርት ወይም በሕግ ሥራ ወደሚገኝ ጽድቅ ነው።

ሕይወት በክርስቶስ ኢየሱስ ከእግዚአብሔር ጋር የሚደረግ ኅብረት (ሕያው ግንኙነት) ነው። ስለዚህ አንድ ኅጢአተኛ በእምነት ራሱን ለክርስቶስ በመስጠትና በእርሱ በታመን አንጂ የሕግን ሥራ በመፈጸም የእግዚአብሔር ልጅ (ቤተሰብ) ሊሆን አይችልም። እዚህ ላይ ስለ ሕግና ጸጋ ጥቂት ነገር እንሥተን እንመለከታለን። ሕግና ጸጋ ሁለቱም የእግዚአብሔር ቢሆኑም አሠራራቸው ግን የተለያዩ ነው። የተሰጡትም በሁለት የተለያዩ ሰዎች ነው። ዮሐ 1+17 ላይ "ሕግ በሙሴ ተሰጥቶ ነበር ጸጋና እውነት ግን በኢየሱስ ክርስቶስ ሆነ" ይላል። ጸጋና ሕግ ሙሴንና ኢየሱስ ክርስቶስን ይወክላሉ።

ሕግ በሙሴ ሲሰጥ፣ ጸጋ ደግሞ በኢየሱስ ክርስቶስ አማካይነት ተሰጥቷል። ስለዚህ ጸጋ በሙሴ እንደሌለ ሁሉ፣ ሕግ በኢየሱስ የለም። አንድ ሰው ከኢየሱስ ክርስቶስ አንዳች ነገር ቢፈልግ የሚያገኘውን ነገር ሁሉ የሚያገኘው በጸጋ ነው። ለምሳሌ ጽድቅን ቢፈልግ ጽድቅ

በኢየሱስ ክርስቶስ በጸጋ ነው፤ ቅድስናን ቢፈልግ ቅድስና በኢየሱስ ክርስቶስ በጸጋ ነው።

ዮሐንስ "ጸጋና እውነት" በኢየሱስ ሆነ (መጣ) ሲል፤ የምናገኘውን ነገር ሁሉ ለማግኘታችን ምክንያቱ በኢየሱስ ክርስቶስ አማካይነት የተሰጠን ጸጋ እንደ ሆነ እመልካች ነው። ሁሉም ነገር በኢየሱስ ክርስቶስ የሚሰጠው በጸጋ ነው። እንዲህ ከሆነ ያገኘውን ነገር ለማግኘታችን ምክንያቱ ጸጋው እንጂ እኛ ዘንድ ያለ አንድ ነገር አይደለም። ለደረሰን ጥሪ በተጨማሪም ለእግዚአብሔርና የእግዚአብሔር ለሆነው ነገር በሙሉ ራሳችንን የምንቀበለው በክርስቶስ አማካይነት በመጣው በዚህ የእግዚአብሔር ጸጋ ነው። ራሳችንን ከደረሰን ሰማያዊ ጥሪና የእግዚአብሔር ከሆነው ነገር ሁሉ ጋር ለናለታቸው የተደረገልን የማይገባን መሆኑን እንረዳለን። ነገር ግን ለዚህ ሁሉ የበቃነው በእግዚአብሔር ጸጋ ሲሆን፤ ጠሪውም ይህን ያደረገው የጸጋው ክብር ይመሰገን ዘንድ ነው (ኤፌ 2:17)።

እንግዲህ በገላትያ ይኖሩ የነበሩትን አማኞች በክርስቶስ ጸጋ ወደ ራሱ የጠራቸው እግዚአብሔር ነው። እነርሱም ስለ ሕግ ትምህርት ሲሉ የተለዩት ከእግዚአብሔር እንጂ ከአንድ ሃይማኖት አይደለም። እንደ ጳውሎስ ትምህርት ስለ ሕግ የክርስቶስን ጸጋ መተው ማለት እግዚአብሔርን መተው ማለት ነው።²³

2.4.1 ልዩ ወንጌል

ጳውሎስ በገላ 1:6 ላይ "ልዩ ወንጌል" ያለው በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ በሕግ መምህራኑ በኩል እየተሰጠ ያለውን የስህተት ትምህርት ነው። የትምህርቱ ይዘት "ሰው ለመጽደቅ በኢየሱስ ክርስቶስ ማመን ብቻ ሳይሆን፤ የሙሴንም ሕግ /የአይሁዳውያንን የሃይማኖት ሥርዐት/ መጠበቅ አለበት" የሚል

²³ ዝኒ ከማሁ

* Judaizers ከይሁዳነት ወደ ክርስትና የመጡ (ክርስትናን የተቀበሉ)፤ ነገር ግን ድኑት ክርስቶስን በማመን ብቻ ሳይሆን፤ የብሉይ ኪዳንን ሕግጋት በተለይም ካልተገረዛችሁ ድኑት አታገኙም ይሉ የዝሩ ሰዎች ናቸው፤ እንዳንዴ ጳውሎስ እነዚህን ሰዎች ሕስተኛ ወንድሞች ሲል ይጠራቸዋል።

ነው። ይህን የሐሰት ትምህርት የሚያስተላልፉ ወግ እጥባቂ አይሁዳውያን እይሁድ አድራጊዎች (Judaizers) ይዘውት የመጡት ልዩ ወንጌል "ካልተገረዛችሁና የሙሴን ሕግ ካልጠበቃችሁ አትድኑም" የሚል ነበር። ጳውሎስ ግን የሚለው ሰው ሕግንም ሆነ ሌሎች የሙሴን ሥርዐቶችን በመጠበቅ አይጸድቅም ነው።

እዚህ ላይ እንድ ጥያቄ ይነሳል፤ ይኸውም፡- ጳውሎስ መጽደቅ ሕግን በመጠበቅ አይደለም ሲል፤ በሕግና በወንጌል መካከል መሠረታዊ ግጭት እለ ማለቱ ነው? አይደለም። ጳውሎስ በሕግና በወንጌል መካከል መሠረታዊ ልዩነት እንደሌለ በገላ 3:21 ላይ "እንግዲህ ሕግ የተሰፋውን ቃል የሚቃወም ነው? አይደለም" ሲል ተናግሮአል። ሕጉ የተሰጠበት ዓላማ በእምነት የመዳንን መንገድ በመሻር በሥራ የመጽደቅ መንገድን ለመተካት ሳይሆን፤ ክርስቶስ እስኪመጣ ድረስ የእግዚአብሔርን ሕዝብ እንደ ሞግዚት በመሆን ጠባቂና ጊዜያዊ አስተዳዳሪ እንዲሆን ነበር (ገላ 3:21፣ 23-25)።

ቀደም ብለን እንዳነሳነው በሕግና በወንጌል መካከል መሠረታዊ ግጭት የለም። ነገር ግን ሕግ የተሰፋውን ቃል የማይቃወም ከሆነ፤ ሕግና ወንጌል እብረው መሄድ አለባቸው ማለት ነው? እንዲህ ከሆነ የእግዚአብሔርን ጽድቅ ለመቀበል በእምነት ላይ ሥራን መጨመር ሊሆን ነው ማለት ነው። እንደ ጳውሎስ አባባል ሕግ የተሰፋውን ቃል የማይቃወም ከሆነ፤ እይሁድ አድራጊ የሕግ መምህራኑ ለመጽደቅ በእምነት ላይ ሕግ መጨመር አለበት ብለው የሚያስተምሩት ትምህርት ልክ ነው ማለት ነው።

ስዚህ አባባል በሥነ እመክንዮ የጳውሎስ ምላሽ ግን፤ ክርስቶስ ከመጣ በኋላ ሕግ የሞግዚትነት ሥራውን ጨርሷል የሚል ነው። ይህንን ከገላትያ 3:23 ላይ መገንዘብ ይቻላል። "ሕግ ወደ ክርስቶስ የሚያመጣ ሞግዚታችን ሆኗል"።

2.6. የአይሁድ አድራጊዎች ትምህርት ለምን ወንጌል ተባለ?

ሐዋርያው ይህንን የሐሰት ትምህርት "ወንጌል" ያለበት ምክንያት ከእውነተኛው ወንጌል ጋር የመልዕክት እኩልነት ኖሮት ሳይሆን፤

ለድነት የሚሆን መልዕክት ነው ተብሎ ስለ ቀረበ ሲያሟው ምፀታዊ ነው እንጂ በመሠረቱ ይህ ትምህርት ወንጌል ሆኖ አይደለም²⁴። እንግዲህ ጳውሎስን ያስደነቀው ነገር ወደ እዚህ ልዩ ወንጌል ፈጥነው ዘወር ማለታቸው ነው። በዚህ ክፍል "እንዲህ ፈጥኝሁ" የሚለው ቃል ከመጨረሻ ጉብኝቱ በኋላ ወዲያው የሐሰት አስተማሪዎቹ ትምህርቱን መስጠት አንደጀመሩ፤ እንዲሁም ጳውሎስ የወንጌል ትምህርቱን ከጨረሰ ከአጭር ጊዜ በኋላ ወደ "ልዩ ወንጌል" ዘወር ማለታቸውን /ፈጥነው ዘወር ማለታቸውን/ ያሳያል።

እንግዲህ "እንዲህ ፈጥኝሁ" የሚለው ሐረግ በየጊዜው ለምዕመናን ከምንሰጠው የእረኝነት አገልግሎታችን ጋር ሲገናኝ በጣም አሳሳቢ ነው። ዛሬም ቢሆን አስተምረናቸው ጸሐፊና አደጉልን ስንል ትንሽ ቆይተው ወደ ስህተት ትምህርትና ልምምድ ይሄዳሉ። በዚያን ዘመን ጳውሎስን ያስደነቀው እንዲህ ዐይነቱ ክስተት ነበር²⁵።

ሌላው ከዚህ ጋር አያይዘን የምንመለከተው ነገር፤ ጳውሎስ ባለው በዚህ ቁጥር ላይ "እንዲህ ፈጥኝሁ" በማለት የሚናገረው ሐረግ አዲስ ኪዳን በተፃፈበት የመጀመሪያ ቋንቋ ላይ የሚያሳየው ቃል ኪዳንን ማፍረስና የፍቅር ወዳጅነትን ለሌላ ሰው መቀየርን ነው።²⁶ ሐዋርያው ጳውሎስ የገላትያን ለማዋች የሚላቸው "በክርስቶስ ጸጋ እናንተን ከጠራችሁ ከእግዚአብሔር በሕግ ስለሚገኝ ጽድቅ ብላችሁ የነበራችሁን ቃልኪዳን በማፍረስ ወደ ልዩ ወንጌል ሄዳችሁ" ነው። ይሁን እንጂ ይህ መሄድ በጅምር ላይ ያለ እንጂ በፍጻሜ ላይ የደረሰ አይደለም።²⁷

2.7. እውነተኛ ወንጌል ምንድን ነው?

ወንጌል ማለት መልካም ዜና፤ የምሥራች፤ ስለ ክርስቶስ አምላክነትና ሰውነት እንዲሁም ስለ ሞቱና ትንሣኤው የሚነገር ብስራት ማለት

²⁴ የገላትያ መልእክት ትምህርት በመሠረት ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን የፍው ቢር የትምህርት ክፍል የተዘጋጀ ማስተማሪያ።
²⁵ ዝኒ ኩግሁ
²⁶ ዝኒ ኩግሁ
²⁷ ሃይሉ መኮንን (ቀበ) የገላትያ መልእክት ትርጓሜ ለዲስ አበባ መስከረም 1991 ዓ.ም.

ነው። ሮሜ 1፡4 "ይህም ወንጌል በሥጋ ከጻዊት ዘር ስለ ተወለደ፤ እንደ ቅድስና መንፈስ ግን ከሙታን መነሣት የተነሣ በኃይል የእግዚአብሔር ልጅ ሆኖ ስለ ተገለጠ ስለ ልጁ ነው። እርሱም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው" ይላል።

እንደዚህ ክፍል ሐሳብ መሠረት ወንጌል ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ትሥግውት (አምላክ - ሰው) መሆንና በአንድ አካል ስለ መገለጡ የሚናገር ነው። ወንጌል ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ በመናገር ተጀምሮ ስለ ኢየሱስ በመናገር የሚጨርስ ነው። ከዚህ በተጨማሪ ወንጌል ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ እኛ የሆነውን ሁሉ በመቀበልና በማመን እንድንኖር የሚያስተምር ሰማያዊ መልእክት ነው። ከዚህ የተለየ ግን "ልዩ ወንጌል" ነው።

ምን ጊዜም እውነተኛው ወንጌል አንድ ብቻ ነው፤ እርሱም የእግዚአብሔር ጸጋ ወንጌል ነው። ይህ ወንጌል የሚያበሰረው ስለ ሰው ሥራ ሳይሆን፤ እግዚአብሔር በክርስቶስ ኢየሱስ ለጎጠኝነት በመስቀል ላይ ያከናወነውን ተግባርና የምሕረት ዐዋጅ ነው። ከዚህ የተለየ ስለ እግዚአብሔር ሥራ ብቻ የማያበሰር (ስለ እግዚአብሔርና ስለ ሰው ሥራ የሚናገር ወንጌል) እውነተኛ ወንጌል ሳይሆን ልዩ ወንጌል ነው።²⁸

ሐዋርያው ጳውሎስ ስሮሜ ክርስቲያኖች ከጻፈው መልእክት ውጭ ለቆሮንቶስ ሰዎች በጻፈው በአንደኛ መልእክቱ ላይ፤ የወንጌልን ትርጉም ማናችንንም ሊያደናግርና ግር ሊያስኝ በማይችል ሁኔታ በምእራፍ 15፡1-4 ባለው ክፍል ላይ ግልጽ አድርጎ ገልጾታል። በዚህ ክፍል ላይ ሰውን ለማዳን (ለማጽደቅ) የሚጨመር አንድም የሰው ምግባር አናይም። ለመጽደቅ (በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነት ለማግኘት) ጎጠኝነትና ሊቀበሉት የሚገባው ወንጌል ይህ ብቻ ነው። ጎጠኝነትና በእግዚአብሔር ፊት ያለ ኩነዔ እንዲቆሙ የሚያደርጋቸው የእግዚአብሔርን ጸጋ ወንጌል አምነው መቀበላቸው እንጂ የሚሰሩት ጽድቅ ወይም ያላቸው ቅድስና አይደለም።

²⁸ Stoot John R.W. *The Message of Galatians* Downers Grove, Ill Intervarsity Press 1968

እግዚአብሔር ጽድቅ አድርጎ የሚቀበላቸው በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ የሚያምኑትን ብቻ ነው (ሮሜ 3፥26-28 4፥4-5 5፥1-9 8፥11 2 ጢሞ 1፥9 1፥11 ቲቶ 3፥5-7)። ጎጠኦታችን የሚያጸድቀው እግዚአብሔር "እንግዲህ አሁን በክርስቶስ አምናችኋል እንደቀበላችሁ ይህንና ያን አድርጉ በመቀጠል ትጸድቃላችሁ አይልም።" እርሱ በልጁ የሚያምንን ጎጠኦታችን በእምነቱ ወዲያው ያጸድቀዋል። የእግዚአብሔር ጸጋ ነጻ ሰጦታ ነው። ለጎጠኦታችን ሰው "እንዲያው" ያለ ዋጋ ይሰጣል (ኢሣ 55፥1 ኤፌ 1፥6 2፥8)። ከዚህ ውጭ ጽድቅ በሌላ መንገድ አይገኝም፤ እንደሚገኝ ማሰብ ግን ልዩ ወንጌል ነው። የመስቀሉን ሥራ ገሸሸ በማድረግ በምግባረ ሠናይ ጽድቅ እንደሚገኝ ማሰብና መስበክ ኑፋቂ ነው።

ሐዋርያው በቁጥር 7 ላይ "እርሱ ግን ሌላ ወንጌል አይደለም፤ የሚያናውጧችሁ የክርስቶስንም ወንጌል ለማጣመም የሚወዱ አንዳንዶች አሉ እንጂ" ይላል። እይሁድ አድራጊ የሕግ መምህራን እያደረጉ ያሉት ነገር ወንጌልን ማጣመም ነው። እነዚህ ሰዎች ይህን የወንጌል እውነት ሙሉ በሙሉ አልካዱም። ነገር ግን ይደባልቁታል፤ ይበርዙታል፤ ይቀይጡታል። ኑፋቂ ሰቤተ ክርስቲያን መከራና እንቅፋት የሚሆነው ጥቂት እውነትን አሳይቶ ሐሰትን የሚያስተላልፍ በመሆኑ ነው። ሰይጣንም እድል ፈንታ እግኝቶ ሰዎችን ወደ ጥፋት የሚመራው እንዲህ ዓይነቱ ትምህርትና አመለካከት ላይ ቆሞ ነው። በገላትያ የገቡት ሐሰተኛ መምህራን ኢየሱስ ክርስቶስ እንደሚያድን ያምናሉ፤ ነገር ግን ለመጽደቅ በእምነት ላይ የሕግ ሥራ መጨመር አለበት የሚል እምነት አላቸው። ይህ ግን ሙልጭ ስህተት ነው። ጎጠኦታችን የሚጸድቀው በክርስቶስ በማመን ብቻ ነው (ሮሜ 4፥4-5)። እንደ ሕግ መምህራን አባባል ግን የእግዚአብሔር ጸጋ ጎጠኦታችንን ለማዳን አናሳ ነው። በወንጌል የተገለጠው እውነት ግን እግዚአብሔር ጎጠኦታችን እንዲሁ በጸጋው ያድናል የሚል ነው። ለእኛ ለጎጠኦታችን ጸጋው የድነታችን ምክንያት ነው (ኤፌ 2፥8-10 1፥17 2፥21)። ከዚህ አኳያ ለእንድ ጎጠኦታችን የጸጋና የእምነት ሥራ ልዩነትና ተያያዥነት ግልጽ ሊሆንለት ይገባል። ይህን ያልተገነዘበ ከሕግ መምህራን ያልተለየ አመለካከትና እምነት ይኖረዋል።

እነዚህ ሐሰተኛ መምህራን ወደ ገላትያ አብያተ ክርስቲያናት በሰውር ገብተው እያደረጉት ያሉት ነገር እውነተኛውን ወንጌል በልዩ ወንጌል ማጣመም ነው። "ማጣመም" ማለት መነሻ ላይ እውነት ይዞ ፍጻሜው ላይ ግን ወደ ሌላ አቅጣጫ እንዲዞር ማድረግ ነው። ይህንንም ማጣመም የሚያደርጉት በዓላማ ስለ ነበር ጳውሎስ "ለማጣመም የሚወዱ" ብሎ ተናግሯል (ገላ 1፥7)። የሐሰተኛ አስተማሪዎቹ የግል ዓላማ እውነትን መስበክ ሳይሆን የክርስቶስን ወንጌል ማጣመም (ክርስትናን የእይሁዳዊ እምነት ተቀጽላ ማድረግ) ነው። በየትኛውም ዘመን ውስጥ ሐሰተኞች ይኖራሉ (2ጴጥ 2፥1)። እነርሱም የራሳቸው ልዩ ወንጌል፤ ልዩ መንፈስና ልዩ ኢየሱስ አላቸው፤ ሰይጣን እንደ ብርሃን መልአክ፤ ሰዎች ግን እንደ ጽድቅ አገልጋይ ራሳቸውን ይሰውጣሉ (2ቆሮ 11፥1-15)። በዚህ ውስጥ ግን ቤተ ክርስቲያንን የሚታደጋት ወንጌል ነው። ከዚህ ወንጌል ውጭ የሆነ ነገር ሁሉ ግን በጽድቅ ፍርድ ይጠፋል።

2.8. ልዩ ወንጌልን የመቀበል ውጤት

ልዩ ወንጌልን የመቀበል ውጤቱ መናወጥ መደናገር ግራ መጋባትና እረፍት ማጣት ነው። ለዚህ ነው ሐዋርያው በቁጥር 7 ላይ "... እርሱ ግን ሌላ ወንጌል አይደለም። የሚያናውጧችሁ የክርስቶስንም ወንጌል ሊያጣምሙ የሚወዱ አንዳንዶች አሉ" በማለት የተናገረው። በዚህ ቁጥር ላይ "የሚያናውጧችሁ" የሚለው አዲስ ኪዳን በተጻፈበት በመጀመሪያ ቋንቋ ላይ የሚያሳየው የኢየሱስ ክርስቶስ ስጦታ ብቻ የሆነውን የልብ ሰላም የሚያጠፋ እንደሆነ ነው። የሕግ መምህራን በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ያስገቡት ልዩ ወንጌል ያስከተለው ነገር እስመረጋጋትን ጥርጥርና መደናገርን ነው። የሐሰት ትምህርት እንዲህ ዐይነት ባህርይ እለው። ለዚህም ነው ሐዋርያው ያዕቆብ ከኢየሩሳሌም ጉባኤ በኋላ ለአንጸኪያ ቤተ ክርስቲያን በጻፈው መልዕክት ላይ "ያላዘዘናቸው ሰዎች ከእኛ ወጥተው ይገረዙ ዘንድና ሕግን ይጠብቁ ዘንድ ይገባችኋል ብለው ልባችሁን እያወኩ በቃል እንዳናውጧችሁ ሰማን" በማለት የተናገረው (ሐዋ 15፥24)።

እንደዚህ ክፍል ሐሳብ መሠረት ንጹሑ "የጸጋ ወንጌል" እና "ልዩ ወንጌል" በሚሰበክበት ቦታ ልዩነት አለ። ይኸውም ልዩ ወንጌል ሲሰበክ ግራ መጋባትና በአእምሮ መታወክ ሲከለከት ንጹሑ የጸጋ ወንጌል ሲሰበክ ግን አእምሮን ሁሉ የሚጠብቅ የልብ ሰላም ይሆናል። ለዚህ ነው ሐዋርያው በሁከትና ግራ በመጋባት ውስጥ ሳሉት ለገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ማገበረ-ምእመናን "ጸጋና ሰላም ለእናንተ ይሁን" ያለው። የእግዚአብሔር ጸጋ ሁል ጊዜ ሰውን የሚመራው ወደ ሰላም እንጂ ወደ ሁከት አይደለም።

2.9 ልዩ ወንጌልን የሚሰበክ የተረገመ ነው (ገላ 1፡8-9)

በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት የሚገኙ ምእመናን እውነተኛውን የጸጋ ወንጌል ተቀብለው ነበር። በመሐል ግን የአይሁድ አምነት ተከታይ ከሆኑት አንዳንድ ሰዎች ልዩ ወንጌልን ሰበኩላቸው። ይህ ልዩ ወንጌል የምእመናንን የልብ ሰላም የሚያናውጥ የክርስቶስንም ወንጌል የሚያጣምም ነበር። ሐዋርያው ግን እነዚህን የገላትያ አብያተ ክርስቲያናትን ምእመናን ልብ የሚያናውጡትን ሰዎች በቁጥር 8 ላይ እንዲህ ሲል ይረግማቸዋል፤ "ነገር ግን እኛ ብንሆን የሰማይ መልአክ ከሰበክንላችሁ ወንጌል የሚለይ ወንጌል ቢሰበክላችሁ የተረገመ ይሁን"። "የተረገመ ይሁን" የሚለው ሐረግ በግሪኩ "አናቴማ" የሚል ሲሆን ቀደም ሲል ቃሉ በቤተ ጣኦት ለሰብአዊ የሚሰጠውን ክፍያ የሚያመለክት ነበር። በኋላ ግን ቃሉ ርግማንን ለማሳየት በግሪኩ ዓለም ጥቅም ላይ የዋለ ቃል ነው (ቁ 9፡14-16፤ 12፡31-16፡22፤ 1ኛ 9፡3)። የዚህም ቃል ጠንካራ ትርጉም በሐዋ 23፡14 ላይ ተገልጿል።²⁹

እንደ ሐዋርያው ጳውሎስ አባባል እንኳን ሰው ቀርቶ የሰማይ መላእክት የክርስቶስ ኢየሱስን የጸጋ ወንጌል ለማጣመምና

²⁹ John F. walvoord, Ray B Zuck *The Bible Knowelde Commentary* (vactoor, Books Division of Sp Publications Inc 1984) P.590 እንዲሁም መጽሐፍ ቅዱስ አዲሱ መደበኛ ትርጉም በኢንተርፔት መጽሐፍ ቅዱስ ማገበር የታተመ 1993 ዓ.ም ገጽ 1783 ጥናት ጽሑፍ ላይ።

የአማኞችን እምነት ለማናወጥ መብት የላቸውም። ምክንያቱም እግዚአብሔር በጸጋ አቋሙ እንደ ትናንትናው ዛሬም ነገም ያው ነው። ለእዚህ ሐዋርያው ጳውሎስ የገላትያን አማኞች የሚላቸው ነገር ማንም የክርስቶስን ንጹሕ ጸጋ ወንጌል ተቃራኒ መልዕክት ይዞ ቢመጣ አትቀበሉት ነው። ምክንያቱም እግዚአብሔር አልላከውምና። እንዲህ ዐይነቱ ሰው በእግዚአብሔር ዘላለማዊ ፍርድ ሥር ነው።

እዚህ ላይ አንድ ጥያቄ ይነሳል፤ ይኸውም አንድን ትምህርትና ልምምድ የምንቀበለው ከትምህርቱ ተነሥተን ነው ወይስ ከሰው ማንነት? መልሱ አጭርና ግልጽ ነው። የትኛውንም ትምህርትና ልምምድ መቀበል ያለብን ከማንነት ተነሥተን ሳይሆን ከትምህርቱ ይዘት ተነሥተን መሆን አለበት። ሐዋርያው በቁጥር 8 ላይ "እኛ ብንሆን" ይላል። እዚህ ላይ "እኛ" ሲል ጠቅላላ ሐዋርያትን ለማመልከት ሲሆን "የሰማይ መላእክት" የሚለው ሐረግ ደግሞ ሰማያዊ የሆኑ መንፈሳዊ ፍጥረትን ለማሳየት ጥቅም ላይ የዋለ ቃል ነው። ለእዚህ ሐዋርያትም ቢሆኑ መላዕክት የተሰበከውን ወይም በክርስቶስ የተሰጠውን የጸጋ ወንጌል የመለወጥ መብት የላቸውም።

በዚህ እያየን ባለው ክፍል ላይ ሐዋርያው ጳውሎስ "እኛም ብንሆን" በማለት ይናገራል። እንዲህ ብሎ ሲናገር በገላትያ የሚገኙ አማኞች አንድ መርህ እንዲይዙለት ፈልጎ ነው። ይኸውም አንድ ሰው ትላንትና ክርስቶስን ማዕከል ያደረገ ትክክለኛውን የጸጋ ወንጌል ሰብኳል፤ ለእዚህ እርሱ እንደማይሰትና ከሐሰት ትምህርት ጋር የተቀላቀለ ልዩ ወንጌል እንደማይመጣ ለዘላለም ዋስትና ያለመሆኑን ነው።

አንድ አስተማሪ ትናንት ባለተማሪው እውነትን አንድ የትንቢትንና የመገለጥን መልእክት የሚያመጣ አገልጋይ ትናንትና ባመጣው የትንቢት መልዕክትና መገለጥ ዕድሜ ልኩን ሲመዘን መኖር የለበትም። የዛሬውም ትምህርት አገልግሎትና ልምምድ በቃሉ ብርሃን መመዘን አለበት። በዚህ ዘመን ከወገኖች መካከል አንዳንድ አማኞች ይህን ቢረዱ ኖሮ ለአንዳንድ ትምህርትና ልምምድ ልባቸውን ሙሉ በሙሉ ክፍተው በአንዳንድ ሐሰተኛ አስተማሪዎችና ባለ መገለጥ ነን ባዮች ከእውነት መንገድ ባልወጡ ነበር። ትናንትና

በእግዚአብሔር ቃልና በእውነተኛው መንፈስ መሪነት በትክክለኛው የአገልግሎት መለመር ላይ የነበረ ሰው ዛሬም የእግዚአብሔርን ቃል በተጻፈበት ሐሳብ ካልተናገረውና በእውነተኛው መንፈስ መሪነት መልእክት ካላመጣ የትናንቱ ጥሩ አስተማሪነቱና ትክክለኛ መልዕክት አምጭነቱ ለዛሬ አይረዳውም። 'አንተ ክርስቶስ የሕያው የእግዚአብሔር ልጅ ነህ የሚለውን መገለጥ ከአብ የተቀበለው ጴጥሮስ የሰይጣንን ሐሳብ ተቀብሎ ለማለተናገድ ውሎ ማደር አላለፈለገውም ነበር (ማቴ 16፡13-26)።'³⁰

ቀድሞ ትክክል የተናገረ አሁን ስህተት የሆነ ነገር ሊናገር አይችልም የሚል መጽሐፍ ቅዱሳዊ መመሪያ የለም። ስለዚህ መልእክትን ከሚያመጣ ሰው ጋር ያለንና ሊናረን የሚገባ ግንኙነት አሁን እያስተላለፈ ያለውን መልእክት በእግዚአብሔር ቃል መንፈስ ቅዱስ በሚለጠን ብርሃን ካጤንንና ከመረመርን በኋላ መሆን አለበት። ጌታ ኢየሱስ ለጴጥሮስ ቀድሞ የመጣለት መገለጥ ከአብ ነው እንዳለ የኋለኛውንም ከአብ ነው በማለት አላጸደ ቀለትም (ማቴ 16፡13-23)።

ከስህተት ትምህርት አሠራርና ልምምድ ለመዳን የእግዚአብሔርን ቃል ማወቅ በተረዱትም እውነት ጸንቶ መኖር ያለፈልጋል። እኛ ሰዎች ብዙውን ጊዜ በምናየው ነገር እንማረካለን። አንድን መልእክት ለመቀበልና ላለመቀበል ውጫዊ ነገሮች ተጽዕኖ ሊያሳድሩብን ይችላሉ። ከዚህ አንጻር ለስህተት አሠራር ልንዳረግ እንችላለን። ስለዚህ በምናየውና በምንሰማው ነገር ቶሎ እንዳንወሰድ ልንጠነቀቅ ይገባል። የወንጌል የሥልጣን መሠረት የእግዚአብሔር ሥልጣን ነው። ይህን የእግዚአብሔር የሥልጣን መሠረት ያለው ወንጌል የሚበርዝ ሰውም ሆነ መልአክ በእግዚአብሔር መለኮታዊ ፍርድ ሥር ይወድቃል።

2.10. የጳውሎስ ጥሪ (ገላ 1፡10-17)

³⁰ ኢሮሚያስ ገላ 1፡17 (ቀስ) ያልታተመ የገላትያ መልእክት ጥናት

ለሰላሳ ሐዋርያው ጳውሎስ ጥሪ ለመመልከት አስቀድሞ አይሁድ አድራጊ ሐሰተኛ መምህራን ምን ይሉ እንደ ነበር ማየት ያስፈልጋል። እነዚህ ሐሰተኛ መምህራን ትምህርታቸው ተቀባይነት እንዲያገኙ ጳውሎስ በሰዎች ዘንድ ተቀባይነት ለማግኘት ሲል የአይሁድን እምነት ባሕልና ወግ ይሸራል በማለት ያስወሩበትና ከሰ ያቀርቡበት ነበር።³¹ ለዚህ ነው በቁጥር 10 ላይ "ታዲያ እኔ የምፈልገው ሰው አንዲያመሰግንኝ ነው? ወይስ እግዚአብሔር እንዲያመሰግኝ? ወይስ ሰውን ደስ ለማለት የምፈልግ መስሎአችሁ ይሆን ሰውን ለማስደሰት የምፈልግ ከሆንሁማ የክርስቶስ አገልጋይ ባልሆንሁ ነበር" የሚለው።

በዚህ ክፍል "ሰውን ወይስ እግዚአብሔርን አሁን ደስ አሰኛለሁ" የሚለው ዐረፍተ ነገር በግሪኩ ያለው ሐሳብ "አሁንም" እንደቀድሞው እግዚአብሔርን ላይሆን ሰውን ደስ አሰኛለሁ የሚል ነው። ጳውሎስ ከዚህ ቀደም በነበረው ሕይወት ሰዎችን ደስ የማለት ዓላማ ይዞ ነበር። ይህን እኩይ ዓላማ ቤተክርስቲያንን ለማላደድ ይጠቀምበት ነበር። ጌታ ከጠራው በኋላ ግን የሰዎች ባሪያ መሆኑ ቀርቶ የእግዚአብሔር አገልጋይ ሆኗል (ሐዋ 9፡1-8)። ያንን ከንቱ ዓላማም ጥሎ የክርስቶስን ቀንበር ተሸክሟል (ሐዋ 9፡15)። የጸጋው ወንጌል ሰዎችን ከከንቱ ዓላማና ጥፋት የሚመ ልሰጥ ወደ እግዚአብሔርም ዘላለማዊ ሐላብ የሚያመጣ ነው።

አንድ ባሪያ ሁለት ጌቶች የሉትም፤ የአገልግሎቱም ድካም አንዱን ጌታ ማስደሰት ነው (ማቴ 6፡24)። ሐዋርያው ጳውሎስም ድካሜ ሰውን ማስደሰት ላይሆን አንዱን ጌታ ለማስደሰት ነው ይላል። የአገልጋዮች ዋና ዓላማ መሆን ያለበት ክርስቶስን ማክበርና ሰዎችን ወደ ድነት መንገድ መምራት ነው (1ቆሮ 9፡10፤22-23)።³² እኛም በአገልግሎታችን በግል ሕይወታችንና በእያንዳንዱ እንቅስቃሴያችን የምናደርገው ነገር ተወዳጅነትን ፍለጋና የሰውን የልብ ፈቃድ ለመመላት መሆን የለበትም። ወልድ የአብን ፈቃድ

³¹ Thomas Hale With General Articles Contributed by Stephen Thorson *The Applied New Testament, Commentary*. Printed in Great Britian 1988 pp. 730
³² ሠጌ ዘግሁ

ለመፈጸም እንደ መጣ የእኛም ቀዳማይ ፍላጎታችን የጌታን ሐሳብ መፈጸም መሆን አለበት።

2.11. በጳውሎስ የተሰበከው ወንጌል ምንጩ ሰው አይደለም

ከቁጥር 11-12 ባለው ክፍል ጳውሎስ የሰበከውን ወንጌል በመለኮታዊ ግልጠት (ራዕይ) በቀጥታ ከኢየሱስ ክርስቶስ እንደተቀበለው ይናገራል። ይህ ወንጌል በሰዎች የተፈጠረ ልብ ወለድ ወይም ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ አይደለም። ጳውሎስም ከጌታ እንጂ ከሰዎች ተቀብሎ የሚያስተምረው አይደለም። ወንጌል መለኮታዊ ግልጠት በመሆኑ የጳውሎስም ሆነ የሌሎች ሰዎች ሳይሆን የእግዚአብሔር ነው። በሐዋርያት ሥራ 9፥3 ላይ እንደምንመለከተው ለመጀመሪያ ጊዜ ኢየሱስ ክርስቶስ ለጳውሎስ በደማቆ መንገድ ተገለጠለት፤ በዚህን ጊዜ ወንጌልን ከራሱ ከክርስቶስ ተቀበለ። የሐሰተኛ መምህራኑ ክስ ግን ጳውሎስ ከሐዋርያት ጋር ሰላላነበረ እርሱ የሚሰብከው ወንጌል ሐዋርያት እንደሚሰብኩት አይደለም የሚል ነበር።

እንደ ሐሰተኛ መምህራኑ ክስና ውንጀላ ጳውሎስ ከሌሎች የኢየሱስ ክርስቶስ ሐዋርያት ያነሰ ሥልጣን የነበረው ሐዋርያ አልነበረም። ልዩነቱ ጳውሎስ ከመጠራቱ በፊት የተጠሩት ሐዋርያት ጌታ በምድር ላይ ሳለ ወንጌልን መቀበላቸውና እርሱ ግን ጌታ ከሞት ከተነሣ በኋላ መቀበሉ ብቻ ነው።³³

ወንጌልን በቀጥታ ከክርስቶስ ተቀብያለሁ ብሎ የመጻፈና የማስተላለፍ መብት ያላቸው ሐዋርያት ብቻ ናቸው። ከሐዋርያት በኋላ ያለን የቤተክርስቲያን መሪዎችም ሆንን ምእመናን ወንጌልን የተቀበልነው እንደ ሐዋርያት በቀጥታ ሳይሆን ከሰዎችና በሰዎች አማካይነት ነው። በአዲስ ኪዳን ዘመን ይህ ነገር እንደ ተፈጸመ ሉቃስና የዕብራውያን ጸሐፊ ተናግረዋል (ሉቃ 1፥1-4፤ ዕብ 2፥3)። ይሁን እንጂ የምንሰብከው ወንጌል ሐዋርያት ካስተማሩት የሚለይ ወንጌል

መሆን የለበትም (ገላ 1፥7-8)። እኛም ደግሞ ከሌሎች የሰማነውን ይህን ወንጌል ለሌሎች ሊያስተምሩ ለሚችሉ አላልፈን መስጠት አለብን። 2ጢሞ 2፥2 ላይ "ከአጼም የሰማኸውን ለሌሎች ደግሞ ሊያስተምሩ ለሚችሉ ለታመኑ ሰዎች አደራ ሰጥ" ይላል። የወንጌል መልእክተኞችንና የባለ ዐደራነታችን መለኪያ፤ ከእኛ በኋላ የሚመጣውን ትውልድ በወንጌል እውነትና ኅይል በጎ ተጽእኖ ማሳደር ስንችል ነው።

ወንጌል በምትሐት የሚተላለፍ ሳይሆን የተቀበልነውን እውነት ለሌሎች በማስተላለፍ የሚቆይ እውነት ነው። ይሁን 3 ላይ "ለቅዱሳን ስለ ተሰጠ ኅይማኖት እንድትጋደሉ" ይላል። ይህ በሐዋርያት በኩል የተሰጠን ኃይማኖት በየዘመኑ እየተለወጠና እየተደጋገመ የሚሰጥ ኅይማኖት አይደለም። ከዚህም የተነሣ ከሐዋርያት በኋላ ይህን ወይም ያን ኅይማኖት እንዳለፉ ልዩ መገለጥ ተሰጠኝ የሚሉትን መቀበል አይኖርብንም። በሐዋርያት በኩል አንድ ጊዜ ለተሰጠን ኅይማኖት መጋደል አለብን እንጂ አንድ ጊዜ በተሰጠው መገለጥ ላይ ሌላ መገለጥ መፈለግ ወደ ልዩ ወንጌልና ልምምድ ውስጥ ሊመራን ይችላል።

2.12. የጳውሎስ ቅድመ-ክርስትና ሕይወት (ገላ 1፥13-14)

በቁጥር 13 እና 14 ላይ ያለው ሐሳብ ጳውሎስ ከቤተ ክርስቲያንና ከአይሁድ እምነት ጋር ስለ ነበረው ግንኙነት የሚናገር ነው። በቁጥር 13 ላይ በገላትያ ይገኙ የነበሩትን ቅዱሳን "በአይሁድ ሥርዐት በፊት እንደት እንደኖርሁ በምታችኋል" ሲል አሁን ግን በዚያ ኅይማኖት ሥር አለመሆኑን ለማሳየት ጥቅም ላይ የዋለ ዐረፍተ ነገር ነው። ጳውሎስ በገላትያ ይኖሩ ለነበሩት እማኞች በዚህ አባባሉ ሊያሳያቸው የፈለገው እውነታ የአይሁድ ኅይማኖትና ሥርዐት ከክርስትና እምነትና ሥርዐት ተለይቶ እንደሚታይ ነው። የአይሁድ ኅይማኖት ይንቀሳቀሳል የነበረው (እግዚአብሔር ይሠራ በት የነበረው) የክርስትና እምነት እስኪመጣ ድረስ ነበር። የክርስትና እምነት ከመጣ በኋላ ግን በራሱ ምንም ዋጋ የሌለው ኅይማኖት ሆኗል። የአይሁድ እምነት (እውነትን) ጥላና ምላሴ በመሆን ለክርስትና እምነት ካስተላለፈ በኋላ

³³ Kenneth L. Barker John R. Kohlenberger III *The Expositor's Bible Commentary* Abridged Edition 1994 by the Zondervan Corporation pp 710-711 እንዲሁም Thomas Hale With General Articles Contributed by Stephen Thorson *The Applied New Testament Commentary*. Printed in Great Britian 1988 pp 730.

ተልዕኮውን ፈጽሟል። እንዲህ ሰንል ግን የብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ጊዜ አልፎበታል ማለታችን አይደለም።

ጳውሎስ የክርስቶስ ኢየሱስ ደቀ መዝሙርና ሐዋርያ የሆነው በእግዚአብሔር አሠራርና መለኮታዊ ጸጋ ብቻ መሆኑን ማሰረጃው በፊት ምን ዓይነት ሰው እንደ ነበረ መግለጡ ነው። ይህ ሰው በጌታ ከመለወጡ በፊት ለዎች የሚያውቁት የቤተክርስቲያን አባዳጅና ዋና አጥፊ እንደ ነበር ነው። ይህን ያደርግ የነበረው ለአይሁድ እምነት የነበረው ቀናኢነት ግድ ስለሚለው ነበር። ለዚህ ነው የገላትያን ለዎች በቁጥር 13 ላይ "በአይሁድ ሥርዐት በፊት እንዴት እንደኖርሁ ለምታችኋልና" የሚላቸው።

ጳውሎስ የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ያሳድድ ነበር። ያሳድድ የነበረውም "ያለ ልክ" እንደ ነበረ ራሱ ይመስክራል። በቁጥር 13 "ያለ ልክ አሳድድና አጠፋ ነበር" የሚለው ሐረግ በግሪኩ አራዊቶች በአንድ ትልቅ የሰብል እርሻ ላይ የሚያደርሱትን ውድመት ለማሳየት ጥቅም ላይ የዋለ ቃላትን የሚያሳይ ነው። ጳውሎስም ልክ እንዲሁ በእግዚአብሔር ቤተክርስቲያን ላይ ጥፋትንና ውድመትን ያደርስ ነበር።³⁴

ቤተ ክርስቲያን የክርስቶስ አካል ነች። ይህችን መሲሐዊት ማኅበረ ሰብ ማሳደድ መሲሁ ኢየሱስ ክርስቶስን ወይም ደግሞ በብሉይ ኪዳን እለራኤልን ጉባኤው አድርጎ የመረጠውን እግዚአብሔርን እንደ መቃወም ነው።³⁵ ጳውሎስ በምክራብ ቅዱሳን ኢየሱስን በሰዎች ሁሉ ፊት እንዲሰድቡት ያስገድዳቸውና መከራ እንዲቀበሉ ያደርጋቸው ነበር። ከዚህ በተጨማሪ ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ መናገር ለሞት የሚያበቃ በእግዚአብሔር ላይ የሚደረግ ለድብ እንደሆነ ተደርጎ በአይሁድ ዘንድ ስለሚታመን ቅዱሳን ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ እንዲናገሩና መከራ እንዲቀበሉ ያደርግ ነበር (ማቴ 26፡63-64)።

ይህ ጉበዝና ብልህ የሆነ የገማልያ ተማሪ ታዋቂ የአይሁድ የሃይማኖት መሪ ለመሆን በደማስቆ በመንገድ ላይ እንዳለ ጌታ ኢየሱስ አገኘው።³⁶ ከዚያ በፊት የነበረው ሃይማኖታዊ ሕይወት የትምህርት ችሎታውና ከእምነቱ ውጭ የሆነ ሃይማኖት ተቃውሞ ለማጥፋት ያለው ትጋት በዘመኑ ተቀባይነት ያለው ወግ አጥባቂ ወጣት ፈሪሃዊ እንዲሆን አድርጎታል። "ለአባቶችም ወግ ከመጠን ይልቅ እየቀናሁ በወገኔ ዘንድ በዘመኔ ካሉት ብዙዎችን በአይሁድ እምነት እበልጥ ነበር" (ገላ 1፡14)።

ሐዋርያው "የአባቶች ወግ" የሚለው ኢየሱስ ክርስቶስ በነበረበት ዘመን የአይሁድ ሊቃውንት (የሕግ መምህራን) የሙሴን ሕግ መነሻ አድርገው የሕይወት ነገሮችን በሚመለከት ያወጧቸውን ልዩ ልዩ ሕግጋት ሲሆኑ እነዚህ ወጎች ከትውልድ ወደ ትውልድ በቃል የሚተላለፉ ሆነው የሙሴን ሕግ የሚቃረኑ ናቸው (ማቴ 5፡21፤ 15፡2-9፤ 23፡2-16፡24)። ብዙውን ጊዜ እነዚህ ሕግጋት የእግዚአብሔርን ሕግ ይቃረኑ እንደ ነበረ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለአይሁዳውያን ባስተማረው ትምህርቱ ገልጿል። እንግዲህ ጳውሎስ በእነዚህ ሰው ሰራሽ በሆኑ ኃይማኖታዊ ወገኖች ሕይወቱና አስተሳሰቡ ተተብትቦ የአይሁድ ሃይማኖት የሆነውን አይሁዳዊነት ለሃይማኖቱ በመቅናት በጥብቅና ይከተልና ያገለግል ነበር (ሐዋ 22፡31፤ ፊል 3፡4-6)። ከዚህ በተጨማሪም በአይሁድ መሠረተ እምነት አንድ ሰው ሊድን የሚችለው የአይሁድን ሕግጋት ሲፈጽም ብቻ እንደሆነ በጥብቅ ያስተምር ነበር። አሁን ግን የጳውሎስ መልእክት ሰው "የአባቶችን ወግን በመጠበቅ ይድናል" የሚል ሳይሆን ነጠላተኛ በክርስቶስ በማመን በአስደናቂው የእግዚአብሔር ጸጋ መለኮት ይድናል የሚል ነው (ገላ 2፡16)። በጳውሎስ ሕይወት ውስጥ እንዲህ ዓይነቱን ለውጥ ያመጣው እግዚአብሔር ነው።

2.13. ጳውሎስ ለወንጌል መለየቱ (ገላ 1፡15-17)

³⁴ ዝኒ ኩማሁ

³⁵ ዝኒ ኩማሁ

³⁶ የገላትያ መልእክት ትምህርት በመሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ዋናው ቢሮ የትምህርት ክፍል የተዘጋጀ ግስተግሪያ።

ጳውሎስ ያስፈረሰው ትዕይንትን ከተናገረ በኋላ በመቀጠል የሚናገረው እንዴት እንደ ተጠራና ሰወንጌል እንደ ተለየ ነው። ክርስቲያኖች ጳውሎስን በአጥፊነት በጭካኔውና በአሳዳጅነት ስለሚያውቁት የእርሱ ሰውየ የተካሄደው በእግዚአብሔር እንጂ በሰዎች የወንጌል ሰብከት አልነበረም (ሐዋ 8፥319-10-11፥26)። ሰዎች ይፈሩት ነበር፤ ሐናንያ እንኳን በጳውሎስ ጉዳይ አቋሙ ምን እንደ ነበር ሉቃስ ተርኮልናል (ሐዋ 9፥10-11)።

ነገር ግን ይህን ጨካኝና አሳዳጅ ማንነት ያሰውን ብርቱ ፈሪላዊ፣ እግዚአብሔር ሐዋርያ እንዲሆን መርጦት ዘመኑም ሲደርስ በጸጋው ጠርቶት ነበር። ከዚህ የምንማረው የእግዚአብሔር ጥሪ በጸጋ፣ በእግዚአብሔር በጉ ፈቃድና ምርጫ ላይ የተመረኮዘ መሆኑን ነው። እግዚአብሔር እያንዳንዳችንን ከመወለዳችን አስቀድሞ መርጦናል (መዝ 139፥13-16፤ ሮሜ 8፥28-30፤ ኤፌ 1፥4)። ይህንንም ሥራ የሠራው የጸጋው ክብር ይመሰግን ዘንድ እንጂ የእኛን በጉ ሥራ (ጠቃሚነት) ተመልክቶ አይደለም (ኤፌ 2፥6)። ጥሪ በሰው ማንነት ላይ ሳይሆን በእግዚአብሔር ጸጋ ላይ የቆመ ነው (1ቆሮ 15፥9-10)። ጥሪ የሚገኘው በሰው ጥረት (መልካም ምግባር) ሳይሆን፣ በእግዚአብሔር መለኮታዊ ጸጋ ነው። እግዚአብሔር ሰዎችን በጸጋው ይመርጣል፤ በቃሉ ደግሞ ይጠራል። (1ተሰ 1፥4-5) ላይ እንዲህ የሚል ተጽፎ አናገኛለን "በእግዚአብሔር የምትወደዱ ወንድሞች ሆይ፤ እንደ ተመረጣችሁ አውቀናልና ወንጌላችን በኃይልና በመንፈስ ቅዱስ በብዙ መረዳትም እንጂ በቃል ብቻ ወደ እናንተ አልመጣምና" የወንጌል ትልቁ መልእክት ኀጢአተኛ በእግዚአብሔር ጥሪ በጸጋ ድነት ማግኘቱ ነው (ሮሜ 3፥23-24)። በዚህ መለኮታዊ ጸጋ ሰው ድነት፣ ጽድቅ፣ ቅድስንና መጠበቅን ያገኛል (2ጢሞ 1፥9)። ጥሪ ብዙ ጊዜ ከእግዚአብሔር የዘላለም የድነት እቅድ ጋር የተያያዘ ነው (ኤፌ 1፥4-5፤ 2ተሰ 2፥13-14)።

እዚህ ላይ አንድ ልብ ሊባል የሚገባ ነገር አለ። ይኸውም በእግዚአብሔር ሉዓላዊ ፈቃድና በሰው የመታዘዝ ኅላፊነት መካከል ያለው ምስጢር እስከ አሁን ለእኛ በሙላት ያለ መገለጡ ነው። እግዚአብሔር ማንም እንዳይጠፋ ይወዳል፤ ነገር ግን ለሚድኑት በሚሰበከው በቅዱስ ቃሉ አማካይነት ንስሐንና እምነትን ደግሞ

ይሰጣቸዋል (ሐዋ 24፥48)። በዚህ ጊዜ ብቻ ሰው እግዚአብሔርን ለማወቅ በመፈለግ ጸጋውን ለመቀበል ይችላል።

እግዚአብሔር የጠራን እንድንድንገ ከመዳናችን ጋር በተያያዘ መልኩ የእርሱ ልጆች (ክክርስቶስ ጋር አብረን የምንወርስ) እንድንሆን (ኤፌ 1፥5፤ ሮሜ 8፥17) እና በዚህ ዘመን እግዚአብሔር ያዘጋጀውን መልካሙን ሥራ እንድንፈጽም ነው (ኤፌ 2፥10)። ጳውሎስ ከእናቱ ማገፀን ጀምሮ ለእግዚአብሔር የተመረጠና የተለየ ነበር። ነገር ግን ይህን እውነት የተረዳው ጌታ ወደ ድነት ከጠራው በኋላ ነው። እኛም ከዚህ ልንማር የሚገባን እውነትና እግዚአብሔር በሕይወታችን ያሰውን ዓላማ ልናውቅ የምንችለው፣ በእግዚአብሔር የጸጋ አሠራር ሕይወታችን ተለውጦ በንስሐና በእምነት ጌታን ስናምን ብቻ መሆኑን ነው።

ጳውሎስ በሕግ ሊገኝ ከሚችለው ጽድቅ አኳያ የሮጦ ሰው ስለ ነበር የእርሱ መስወጥ ከተበላሸ ሕይወት ወይም ከምግባረ ብልሹነት አልነበረም። ይህ ሰው አይሁዳዊነቱንና መልካም ምግባሩን የእግዚአብሔርን ጽድቅ የማግኛ ምክንያት አድርጎ የኖረ ሰው ስለ ነበር ክርስቶስ አልነበረውም። ነገር ግን በደማስቆ መንገድ ላይ እየተጓዘ ሳለ፣ የእርሱ ጽድቅ ከእግዚአብሔር ጽድቅ ጋር ሲወዳደር ልክ እንደ ጉድፍ ሆኖ ተገኘ (ፊል 3፥7)። ያንንም ሃይማኖታዊ ትምክህት የሚያስጥል ጸጋ መጣ። ስለዚህ ጳውሎስ ተለወጠ ስንል በሕግ በኩል ከሚገኘው ጽድቅ ተላቆ በክርስቶስ እምነት ወደሚገኘው ጽድቅ መጣ ማለታችን እንጂ ከምግባረ ብልሹነት ዳኑ ማለታችን አይደለም። ቀድሞውኑ እንዲህ ዓይነት ችግር የነበረው ሰው አልነበረም።

2.14. የመለወጡ ዓላማ (ግብ) (ገላ 1፥16)

እግዚአብሔር ጳውሎስን የመለወጡ ዓላማ ልጁን ኢየሱስ ክርስቶስን በእርሱ የወንጌል ሰብከት ለአሕዛብ ለመግለጥ ነበር። "በአሕዛብ መካከል ስለ እርሱ ወንጌልን እስብክ ዘንድ ልጁን በእኔ ሁኔታ ሊገልጥ በወደደ ጊዜ ወዲያው ከሥጋና ከደም በጋር አልተግከርኩም" (ገላ 1፥16)። የወንጌል ሰብከት እግዚአብሔር ልጁን ኢየሱስ ክርስቶስን

ለሰዎች የሚገልጥበትና ኅጢአተኞችን ወደ ድነት የሚጠራበት ነው (1ቆሮ 1፥22-25)። ጳውሎስ ይህን ወንጌል እየሰበከ አሐዛብን ከጨለማ ወደ ብርሃን ዘወር ለማድረግ ተጠራ። ዛሬም እኛ ይህን ወንጌል የምንሰብከው ሰዎች ከእምነት የሚነሣ መታዘዝ በማግኘትና በምንሰብከው ወንጌል በኩል የተገለጠውን ጌታ ኢየሱስን በእምነት እንዲጨብጡት ነው። ይህ የሚሆነው ደግሞ መንፈስ ቅዱስ ከሰብከታችን ጋር ሲተባበር ነው (1ቆሮ 2፥1-4)። ለዚህም ደግሞ በጸሎትና በቃሉ መትጋት ይጠበቅብናል።

ጳውሎስ በደማስቆ መንገድ ድነት ካገኘ በኋላ ወዲያው ከሐዋርያት ጋር አልተገናኘም። እንደ እውነቱ ከሆነ ማድረግ የነበረበት ወደ ኢየሩሳሌም ሄዶ በዚያ ከነበረችው ቤተ ክርስቲያን (የክርስቶስ ማኅበረሰብ) ጋር ራሱን ማስተዋወቅና ከሐዋርያቱ መመሪያን መቀበል ነበር፤ ነገር ግን ይህን አላደረገም። ለዚህ ነው በቁጥር 16 ላይ "ከሥጋና ከደም ጋር አልተግከርኩም፤ ከእኔም በፊት ሐዋርያ ወደ ነበሩት ወደ ኢየሩሳሌም አልመጣሁም። ነገር ግን ወደ ዐረብ አገር ሄድሁ፤ እንደገናም ወደ ደማስቆ ተመለስሁ" በማለት የሚናገረው።

ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም ቤተክርስቲያን ሄዶ ራሱን ያሳስተዋወቀው የአይሁድ እምነት ተከታዮች ችግር እንዳይፈጥሩበት በማሰብ እንደ ሆነ ይገመታል። ከዚህ የተነሣ ወደ ኢየሩሳሌም ከመሄድ ይልቅ ወደ አረብ አገር ሄደ። ይህ የሆነው የመጀመሪያ አገልግሎቱን በደማስቆ ከጨረሰ በኋላ ነበር (ሐዋ 9፥19-20)። ይሁን እንጂ ወደ አረብ አገር መሄዱ የተገለጠው በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ላይ ሳይሆን በገላትያ መልእክት ላይ ነው። ወደ እዚያ የሄደውም ለጸሎትና ለብሉይ ኪዳን መጽሐፍት ጥናት እንደሆነ በአንዳንድ ምሁራን ዘንድ ይገመታል። ጳውሎስ በሦስቱ ዓመታት አብዛኛውን ጊዜ በአረብ አገር ማሳለፉ ቢታወቅም፤ ለግል መንፈሳዊ እድገቱ ብቻ ሳይሆን ከዚያ ጊዜ ውስጥ የተወሰነውን ለወንጌል ሥራ እንዳዋለው አይጠረጠርም። ሐዋርያት ሦስት ዓመታት ከጌታ እንደተማሩ፤ ጳውሎስም ከጌታ ለመማር ጊዜ አስፈልጎታል።

ከዚህ የምንማረው ዋነኛ ነገር ጳውሎስ ለአገልግሎት የዝግጅት ጊዜ እንዳሰፈለገው ነው። እንዲህ ዐይነቱ ነገር ከጥሪ በኋላ አስፈላጊ ነው።

ምክንያቱም በአንድ ጀምበር በሣል አገልጋይ መሆን አይቻልም። እግዚአብሔር እያንዳንዳችንን ሊያዘጋጀን ይፈልጋል። ይህ ደግሞ ጊዜን የሚጠይቅ ነገር ነው። በብሉይ ኪዳን ሙሴን የኪዳን ሐዝብ መሪ ለማድረግ አርባ ዓመታት ፈጅቷል። ሙሴ ሲጠራ አርባ ዓመቱ ነበር፤ እግዚአብሔር አስቀድሞ ወደ ጠራው ሥራ የተሰማራው ግን በሰማንያ ዓመቱ ነበር (ዘፀ 7፥71 ሐዋ 7፥23-30)። ለለዚህ አገልግሎትን በተመለከተ በቅጽበት ለተጠራንበት ሥራ እንበቃለን ብሎ ማሰብ ስህተት ነው። ጸጋ ለተቀበልንበት አገልግሎት በጊዜ ውስጥ መሠራት ወይም በሳል መሆን ዋና ነገር ነው።

ለድነት የተጠራነው በእግዚአብሔር ጸጋ እንደሆነ፤ ለአገልግሎትም የምንዘጋጀው በእግዚአብሔር ጸጋ ነው። በተጠራንበት ጸጋ እያንዳንዳችን በአገልግሎታችን ውጤታዎች እንድንሆን፤ ሳናቋርጥ በየዕለቱ እንዘጋጃለን። ይህም እስክንሞት ድረስ የሚቀጥል ሲሆን፤ አብልጠን በተዘጋጀን መጠን ጥልቅ ወደ ሆነው የእግዚአብሔር ጸጋና ኃይል ውስጥ እንመጣለን። አብልጠን ስናገለግል ደግሞ ጌታ በእኛ በኩል አብልጦ ከብሩን ይገልጣል።

"በእግዚአብሔር ዘንድ ሁሉ በጸጋ ነው። የእግዚአብሔር ጸጋ ዓለማትንና ከዋክብትን በምህዋራቸው ይጠብቃል። በሙቀት ብዛት እንዳንቃጠል፤ በቅዝቃዜም ብዛት በረዶ እንዳንሆን በመሬትና በፀሐይ መካከል ያለው ርቀት በእግዚአብሔር ጸጋ ኃይል የተጠበቀ ነው። በእግዚአብሔር ጸጋ እንበላለን፤ እንጠጣለን፤ እንተነፍሳለን፤ እንኖራለን። እግዚአብሔር ዓላማውን ለመፈጸም የሰብአዊ ፍጡር ደካማ ጉልበት አያስፈልገውም። እርሱ ሁሉን ቻይ አምላክ ነው። እርሱ ለእኛ ያለው ፍቅር እኛ ለእርሱ በምናደርገው ነገር ላይ የተመሠረተ አይደለም። እርሱ የሚወደን ልጆቹ ለሰሆንን ብቻና እርሱ ፍቅር ስለሆነ ነው።" ይህም ፍቅር በክርስቶስ ሥራ በእምነት የጸጋ ልጅነትን አስገኝቷል። ለለዚህ ዘመናችንን በሙሉ በዚህ ጸጋ ውስጥ እንነሩ (ኤፌ 1፥6)።³⁷

³⁷ Thomas Hale With General Articles Contributed by Stephen Thorson *The Applied New Testament Commentary*. Printed in Great Britain 1988 pp 730-731.